
Ikaalisten Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren julkisten viheralueiden kehityssuunnitelma ja hoitoluokitus

Ammattikorkeakoulun opinnäytetyö
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma
Lepaan toimipiste, 12.1.2012

Helena Tuominen

Maisemasuunnittelun koulutusohjelma
Lepaa

Työn nimi Ikaalisten Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren julkisten
viheralueiden kehityssuunnitelma ja hoitoluokitus

Tekijä Helena Tuominen

Ohjaava opettaja Sari Suomalainen

Hyväksytty _____._____.20_____

Hyväksyjä

LEPAAN TOIMIPISTE
Maisemasuunnittelun koulutusohjelma

Tekijä	Helena Tuominen	Vuosi 2012
Työn nimi	Ikaalisten Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren julkisten viheralueiden kehityssuunnitelma ja hoitolukitus	

TIIVISTELMÄ

1800-luvun puolivälissä perustettu Ikaalisten Vanha Kauppala ja Kauppalan länsipuolella sijaitseva Toivolansaari muodostavat maisemiltaan ja rakennetulta ympäristöltään valtakunnallisesti merkittävän kulttuurihistoriallisen kokonaisuuden. Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueet ovat vahvan kulttuurihistoriallisen perintönsä takia Ikaalisten kaupungin identiteetille, kaupunkilaisten virkistyskäytölle ja matkailulle merkittäviä alueita, joita halutaan kehittää perinteitä vaalien ja alueiden omaleimaisuutta vahvistaen.

Ikaalisten teknisten palveluiden vihertoimi tilasi keväällä 2011 tehtäväksi Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueille kehityssuunnitelman ja hoitoluokituksen. Kehityssuunnitelman tarkoituksena oli määritellä viheralueiden käyttötarkoitus ja taloudelliset resurssit huomioiden alueille hyödyllisiä ja realistisia kehityskohteita. Kehitysideoiden avulla viheralueita pyritään kehittämään viihtyisämmiksi ja käyttömahdollisuuksiltaan toimivammiksi ja monipuolisemmiksi nykyinen ylläpito ja sen resurssit huomioon ottaen. Alueille tehdyn hoitoluokituksen tarkoituksena oli puolestaan parantaa viheralueiden ylläpidon resursointia ja laadun tarkkailua.

Työn suunnitelmaratkaisujen pohjana käytettiin viheralueista ja hoitoluokituksesta aikaisemmin tehtyjä suunnitelmia, kartoituksia ja niihin liittyvää kirjallisuutta. Alueilla tehtiin myös omakohtaista havainnointia ja maastoinventointeja. Työtä varten haastateltiin lisäksi alueiden hoidon ja suunnittelun parissa työskenteleviä henkilöitä.

Avainsanat Ikaalinen, viheralue, kehityssuunnitelma, hoitoluokitus

Sivut 56 s. + liitteet 9 s.

Lepaa
Degree Programme in Landscape Design

Author	Helena Tuominen	Year 2012
Subject of Bachelor's thesis	Development Plan and Maintenance Classification for the Public Green Areas of the Old Market Town of Ikaalinen and Toivolansaari	

ABSTRACT

In the mid-1800s established old market town of Ikaalinen and the island Toivolansaari form a unique historical scenery which is listed as a national heritage area by Finnish National Board of Antiquities. Historically notable and scenic areas are essential for the identity, the recreation of the residents and economy of the town of Ikaalinen. Thus improving the recreation opportunities and conserving the historical heritage of the areas is considered important.

The town of Ikaalinen has placed an order for a development plan and a maintenance classification for the public green areas of the old market town of Ikaalinen and Toivolansaari area. The goal of the development plan and the maintenance classification is to improve and increase recreation opportunities and uphold the historic legacy of the areas while taking financial resources and the maintenance of the green areas into account.

The development plan and the maintenance classification are based on former plans, surveys and literary sources of the areas. The background material collecting process has also included land property surveys and interviews.

Keywords Ikaalinen, green area, development plan, maintenance classification

Pages 56 p. + appendices 9 p.

SISÄLLYS

1	JOHDANTO.....	1
2	SUUNNITTELUALUEEN TIEDOT.....	3
2.1	Suunnittelualan rajaus.....	4
2.2	Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren maiseman historia.....	5
2.2.1	Kauppalan perustaminen ja empire-ajan asemakaava.....	5
2.2.2	Kauppala vuosisatojen vaihteessa.....	6
2.2.3	Kauppalan laajeneminen ja Bertel Strömmerin asemakaavat.....	8
2.2.4	Kauppalasta kaupungiksi.....	9
2.2.5	Toivolansaaren maiseman historiaa.....	11
2.3	Kaavoitus ja muut alueita koskevat suunnitelmat	13
2.3.1	Pirkanmaan 1. maakuntakaava	13
2.3.2	Ikaalisten keskeisen alueen yleiskaava.....	14
2.3.3	Asemakaava.....	15
2.3.4	Muut aluetta koskevat suunnitelmat ja selvitykset.....	15
2.4	Viheralueiden nykytila ja tulevaisuudennäkymiä.....	16
3	VIHERALUEIDEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA.....	19
3.1	Valaistus ja kalusteet.....	19
3.2	Opastus ja kulkureitit.....	20
3.3	Vanhan Kauppalan kehityskohteet.....	21
3.3.1	Turkinpuisto, lippuaukio ja virastotalo	21
3.3.2	Kisapuisto, Eteläranta ja Lehmuspuike.....	22
3.3.3	Laivarannan ja Franginpuiston alue.....	25
3.3.4	Pesäpallopuisto.....	27
3.4	Toivolansaaren kohteet.....	30
3.4.1	Uimarannan ympäristö ja pururadan alue.....	30
3.4.2	Leirintäalue	31
3.4.3	Palstaviljelyalue	32
4	HOITOLUOKITUS.....	33
4.1	Viheralueiden hoito Vanhassa Kauppalassa ja Toivolansaareissa.....	34
4.2	Hoitoluokitus Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueille.....	36
4.2.1	A Rakennetut viheralueet.....	37
	A1-edustusviheralueet.....	37
	A2-käyttöviheralueet.....	38
	A3-käyttö- ja suojaviheralueet.....	38
	Rakennettujen viheralueiden hoito	39
4.2.2	B Avoimet viheralueet.....	39
	B3-maisemaniitty ja laidunalue.....	40
4.2.3	C Taajamametsät.....	41
	C2-ulkoilu- ja virkistysmetsä.....	41
	C2.1-ulkoilumetsä.....	41
4.2.4	E Erityisalueet.....	42

4.2.5	S Suojelualueet.....	44
4.2.6	Hoitoluokituksen ja kehityssuunnitelman tuomat muutokset viheralueiden hoitoon.....	45
5	POHDINTA.....	46
	LÄHTEET.....	48

Liite 1	Vanha Kauppala ja Toivolansaari, viheraluekartta
Liite 2 (1-7)	Kehitysideat alueittain
Liite 3	Hoitoluokituskartta

1 JOHDANTO

1800-luvun puolivälissä perustettua Ikaalisten Vanhaa Kauppala luonnehditaan Suomen vanhimmaksi, pienimmäksi ja kauneimmaksi kauppalaksi. Vanhan Kauppalan ja Kauppalan länsipuolella sijaitsevan Toivolansaaren alueet muodostavat kauniin historiallisen ympäristökokonaisuuden, joka on Ikaalisten kaupungille merkittävä erityisesti kaupunkilaisten virkistyskäytön sekä alueille suuntautuvan matkailun kannalta. Alueet sijaitsevat myös matkailun kannalta keskeisellä paikalla, sillä vastarannalla Vanhan Kauppalan niemestä länteen sijaitsee Pohjoismaiden suurimman kylpylän, Ikaalisten kylpylän, alue. Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren merkittävyys kaupungin imagolle ja elinkeinopolitiikalle on tiedostettu myös kaupungin päätöksenteossa ja alueita on viime vuosien aikana pyritty kehittämään alueille laadittujen kehityssuunnitelmien avulla. Jotta viheralueita voitaisiin kehittää edelleen toimivammiksi on arvioitava millaisilla elementeillä ympäristöstä luodaan käyttäjien kannalta toimiva ja viihtyisä alueiden nykykäyttö ja tulevaisuudennäkymät huomioiden.

Jotta tuloksena olisi pitkällä aikavälillä toimivia viheralueita, on kehityssuunnittelussa huomioitava myös ylläpidon resurssit ja tavoitteet. Hoidon kauaskantoisella suunnittelulla ja laadun tarkkailulla voidaan säilyttää viheralueiden käytettävyys ja varmistaa samalla myös kulttuurihistoriallisesti merkittävien ominaispiirteiden säilyminen ympäristössä. Hyvin suunnitellulla ja toteutetulla ylläpidolla myös tataan, että alueiden rakentamiseen ja ylläpitoon käytetyt investoinnit kannattavat pidemmälläkin aikavälillä. Pienen kaupungin viheralueilla sekä taloudelliset että ylläpidon resurssit kehitysideoiden toteuttamiseen ovat rajalliset ja siksi alueiden kehityssuunnittelun lähtökohtana pitää olla se, että kehitysideat on mahdollista myös toteuttaa ja ylläpitää olemassa olevilla resursseilla.

Suunnittelua ei kuitenkaan voi alistaa pelkästään ylläpidolle, vaan on muistettava että viheralueita suunnitellaan ensisijaisesti käyttöä varten. Tavoitteena erityisesti laajojen viheralueiden suunnittelussa olisikin luoda ympäristöjä, joiden käyttöaste ja ylläpidon intensiteetti vastaavat mahdollisimman hyvin toisiaan. Suunnittelussa on myös pyrittävä löytämään kehityskohteita, joiden toteuttamiseen käytettyjen resurssien määrä vastaa kehitysidealla saavutettua hyötyä. Hyöty viheralueiden kehittämisessä voi tarkoittaa esimerkiksi virkistyskäyttömahdollisuuksien lisääntymistä, ylläpidon toimivuuden lisääntymistä tai alueiden visuaalista kehittymistä ja sitä kautta alueiden viihtyisyyden lisääntymistä.

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren julkisten viheralueiden kehityssuunnitelman tavoitteena on kehittää viheralueita viihtyisämmiksi ja virkistyskäyttömahdollisuuksiltaan toimivammiksi ja monipuolisimmiksi siten, että alueiden ylläpito on mahdollisimman toimivaa nykyisillä ylläpitoresursseilla. Tavoitteena on myös alueiden maisemallisten arvojen sekä kulttuuriympäristön arvokkaiden alueiden huomioiminen kehityssuunnittelussa. Suunniteltavilla alueilla ei ole aikaisempaa hoitoluokitusta, joten tavoitteena on tehdä viheralueille hoitoluokitus, joka selkeyttää eri alueiden ylläpidon laatutasoa ja resurssointia. Kehityssuunnitelma on pyritty laatimaan siten, että alueiden hoitoluokitus pysyy samana myös kehitysideoiden jälkeen.

Työn taustamateriaalina on käytetty alueista aikaisemmin tehtyjä selvityksiä, suunnitelmia, kartoituksia, maakunta-, yleis- ja asemakaavoja, kaavaselostuksia sekä alueisiin ja niiden suunnitteluun liittyvää kirjallisuutta. Lisäksi työtä varten on haastateltu Ikaalisten kaupunginpuutarhuri Mikko Ahokasta. Hoitoluokitus on tehty Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 36, Viheralueiden Hoitoluokitus mukaan. Viheralueista on myös kerätty tietoa maastoinventoinneilla ja alueiden valokuvauksella kesällä ja syksyllä 2011. Olen lisäksi henkilökohtaisesti havainnoinut työtä koskevia viheralueita ja niiden ylläpitoa kesällä 2011 suorittaessani erikoisharjoittelua Ikaalisten teknisten palveluiden vihertoimella.

2 SUUNNITTELUALUEEN TIEDOT

Ikaalisten kaupunki sijaitsee Luoteis-Pirkanmaalla, Kyrösjärven rannalla, valtatie 3:n varrella. Matkaa Ikaalisista on Tampereelle 55 km, Turkuun 170 km, Vaasaan 190 km, Jyväskylään 203 km ja Helsinkiin 230 km. Ikaalisten kokonaispinta-ala on 843,5 km², josta maa-alaa on 750,4 km² ja vesialaa 93,1 km². Alueen asukasluku on 7 385. Ikaalinen on tunnettu erityisesti Ikaalisten Kylpylästä ja kansainvälisestä jokakesäisestä Sata-Häme Soi –festivaalista. (Ikaalisten kaupunki 2010.)

Vanhan kauppalan kaupunginosa on perustettu vuonna 1858 Kyrösjärven ympäröimän Ikaalistenniemen länsikärkeen ja alue sijaitsee aivan Ikaalisten nykyisen keskustan vieressä (Kuva 1). Kauppalan maisemaa luonnehtii niemen itä-länsisuunnassa kulkeva harjuselänne, joka laskee etelärinteeltään loivasti ja pohjoisrinteeltään jyrkästi ympäröivään Kyrösjärveen. Museoviraston valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi luokitteleman Vanhan Kauppalan 1800-luvun puolivälin ruutukaava runsaine puistoinen ja katujen varsien puukujanteineen on edelleen nähtävissä ja myös alueen vanhin rakennuskanta ulottuu 1800-luvun puoliväliin. Vanhan Kauppalan kokonaispinta-ala on noin 32 hehtaaria ja asukkaita alueella on 494. Kauppalan alueella sijaitsee kaupungintalo ja kaupungin virastoja, kirjasto, Ikaalisten yhteiskoulu sekä yhteiskoulun lukio, Pirkanmaan ammattikorkeakoulun Ikaalisten yksikkö ja Ikaalisten kauppaoppilaitos. (Hukkanen, sähköpostiviesti 17.10.2011; Museovirasto 2009; Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 3.)

Toivolansaaren alue sijaitsee Vanhan Kauppalan pohjoispuolella. Kauppalan tavoin Toivolansaaren maisemalle on ominaista harjuselänne, joka kohoaa korkeimmillaan saaren länsipäässä 14 metriä Kyrösjärven pinnasta. Toivolansaaren maisema koostuu saaren keskiosassa sijaitsevasta vanhainkodin alueesta ja avoimista peltoalueista, saaren pohjoisosassa sijaitsevasta leirintäalueesta ja saarta kiertävästä virkistysalueesta. Saaren pinta-ala on noin 17 hehtaaria ja alueella sijaitsevissa vanhainkodin, kuntoutusyksikön ja mielenterveyshuollon hoitolaitoksissa on yhteensä 69 potilaspaiikkaa. Työpaikkoja alueella on noin 40. Alue on kaupungin omistuksessa. (Suunnittelukeskus Oy 2004b, 6-10.)

Kuva 1. Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueita pohjoisesta (Seppälä 2009, 21)

2.1 Suunnittelualueen rajaus

Kehityssuunnitelmaa ja hoitoluokitusta koskevat alueet rajautuvat Vanhan Kauppalan alueella Länsisuunnassa Mänttikujaan ja Alasenkatuun (Kuva 2). Vanhan Kauppalan etelärannassa suunniteltava alue rajautuu Kisapuistossa sijaitsevan lammen lähiympäristöön. Muuten suunniteltavat alueet rajautuvat Kyrösjärveen. Kehityssuunnitelmassa tarkastelun pääpaino on julkisilla virkistysalueilla.

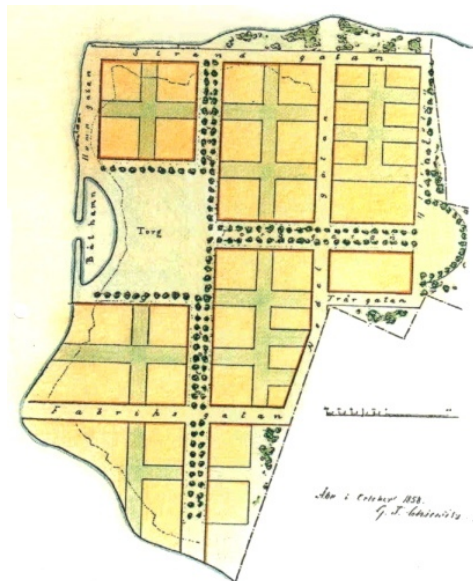
Kuva 2. Suunnittelualueen rajaus

2.2 Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren maiseman historia

2.2.1 Kauppalan perustaminen ja empire-ajan asemakaava

Ikaalisten kauppala perustettiin 21. huhtikuuta 1858 Ikaalisten pitäjään Keisarillisen Majesteetin Aleksanteri II julistuksella. Vuonna 1855 Venäjän keisariksi noussut Aleksanteri II halusi kehittää suuriruhtinaskunnan taloutta, kaupankäyntiä, liikenneyhteyksiä ja kansanvalistusta perustamalla Suomeen lisää kaupunkeja. Senaatin ehdotuksella päätettiin Ikaalisten pitäjään kuitenkin seudun köyhyyden, pienen väestömäärän ja muiden suurempien kaupunkien läheisyyden vuoksi perustaa kaupungin sijaan Suomen ensimmäinen epäitsenäinen kauppala. Kauppalan perustamista varten lunastettiin Ikaalisten pitäjässä sijaitsevalta Turkin tilalta 26 tynnyrinalan eli noin 12,8 hehtaarin alue uuden kauppalan asemakaavoitettavaksi alueeksi. (Seppälä 2009, 9, 14, 23.)

Ensimmäisen asemakaavan Kauppalan alueelle laati Turun ja Porin läänin lääninarkkitehtinakin toiminut Georg Theodor Chiewitz (Kuva 3). Chiewitzin kaavaehdotus hyväksyttiin lokakuussa 1858 ja kaavaa täydentänyt rakennusjärjestys kesällä 1860. Vuonna 1856 julkaistu ”Keisarillisen Majesteetin Armollinen Asetus, koskeva yhteisiä perustuksia kaupunkien järjestämiselle ja rakentamiselle Suomen Isoruhtinasmaassa” toimi Kauppalan asemakaavan ja rakennusjärjestyksen laatimisen ohjeena ja asetusta noudatettiin Kauppalan alueella 1920-luvulle saakka. Koska Kauppalan alue oli kaavoitettu vain yhdeltä tilalta lunastetuille peltoalueille, eivätkä tonttirajat rajoittaneet rakentamista, pystyttiin Kauppalan alueesta muodostamaan 1856 asetuksen mukainen mallikaupunki. (Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 5-6.)

Kuva 3. Chiewitzin vuonna 1858 hyväksytty Kauppalan ensimmäinen asemakaava (Seppälä 2009, 28)

Chiewitzin laatima kaava oli empiretyylille ominainen säännöllinen ruutukaava, joka käsitti kahdeksan korttelia ja 33 tonttia. Kaava-alueen jakoi kaksi kohtisuorasti toisensa leikkaavaa puistokatua, pohjois-etelä-suunnassa alueen halki kulkeva Suurikatu, nykyinen Poppelikatu, ja itä-länsi-suunnassa kulkeva Torikatu, nykyinen Valtakatu, joka leveni tontitetun alueen lopussa puolipyöreäksi puiden reunustamaksi aukioksi ja jatkui Kauppalaan kuuluvan Turkinpuiston läpi Ikaalisten kirkonkylään. Puistokatujen leikkauskohtaan muodostui Chiewitzin kaavassa torin ja sataman alueet. Leveät kadut ja runsaat lehtipuustutukset kuvasivat ajan paloturvallisuuskäsitteitä. (Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 6, 68.)

2.2.2 Kauppala vuosisatojen vaihteessa

Kauppalan alueella oli 1900-luvun alkuun tultaessa yhteensä 35 kolmea eri kokoa olevia tontteja, joista vielä viimeisiä rakennettiin. Rakennusmääräykset olivat tarkkoja ja ne korostivat alueen paloturvallisuutta. Määräysten mukaan rakennettavien talojen piti esimerkiksi olla julkisivultaan kauniita, kivijalaltaan 1–2 kyynärää ja kokonaisuudessaan alle 10 kyynärää korkeita. Puurakennukset saivat olla vain yksikerroksisia. Kivirakennusten rakentaminen oli vapaampaa, mutta ensimmäiset Kauppalan kivirakennukset rakennettiin alueelle vasta 1920-30-luvuilla. Rakennusmääräysten mukaan tonttien rajoille oli rakennuksien tyypistä riippuen jätettävä eri kokoisia alueita lehtipuista istutettaville palokujille ja tontit oli erotettava säleaidalla ja porteilla katualueesta. Asuinrakennusten lisäksi tonteilta löytyi vuosisadan vaihteen Kauppalassa erilaisia ulkorakennuksia, esimerkiksi navettoja, ruokamakasiineja, ulkokäymälöitä. Myös erilaiset huvimajat olivat suosittuja. Kauppalan ensimmäiselle kaavaosalle oli ominaista myös suurien tonttien puistomaiset puutarhat. Puutarhoissa viljeltiin juurikasveja ja kasvatettiin marjapensaita, omena- ja kriikunapuita sekä erilaisia koristepensaita ja kukkia (Kuva 4). Tonttien omistajat olivat lisäksi velvollisia oman tonttinsa katuosan katupuiden istutukseen ja käytäväosan kunnossapitoon. (Koskelo 1985, 18-19; Seppälä 2009, 23.)

Kuva 4. Vanhan apteekkitalon pihaympäristöä Kauppalassa vuosisatojen vaihteessa (Seppälä 2009, 75)

Kauppalan puistoalueisiin alettiin 1890-luvulta lähtien kiinnittää erityistä huomiota. Puistojen hoito kuului Kauppalalle ja nimismies huolehti alueiden siisteydestä. Alueille palkattiin myös keväisin puistojen ja katujen lakaisijoita kesän ajaksi. Vuonna 1894 tilattiin Satakunnan Maanviljelysseuran kiertävä puutarhuri johtamaan Kauppalan puistotöitä. Samana vuonna valmistuivat rantaesplanadin puistoalueet, joille istutettiin lehmuksia, vaahteroita, syreeneitä, orapihlajaa ja balsamipoppeleita. Muutamaa vuotta myöhemmin valmistui vuonna 1898 perustettua Kauppalan saunaa ympäröivä Lehmuspuiston alue käytävineen ja istutuksineen. Lehmuspuiston alue oli perustettu suoraviivaiselle, osittain täytetylle ranta-alueelle tarkoituksenaan tarjota viihtyisä päiväkävelypaikka kylpylaitoksena toimivan Kauppalan saunan asiakkaille (Kuva 5). (Koskelo 1985, 21; Seppälä 2009, 26.)

Kuva 5. Näkymä Suurikadulta, nykyiseltä Poppelikadulta, luoteeseen vuosisatojen vaihteesta. Taustalla Lehmuspuiston rantaa ja vastarannalla Toivolansaari (Seppälä 2009, 143)

Chiewitzin asemakaavassa Turkinpuistoksi osoitettu alue oli vielä pitkään 1800-luvun lopulle perunapeltona, mutta vuosisadan vaihteessa puiston alueella ja pääkatujen varrella oli jo kookkaiksi kasvaneita lehmuksia, koivuja ja vaahteroita. Turkinpuiston läpi kulki Kauppala ja kirkonkylää erottavalta Kauppalanportilta puiston länsipäässä sijaitsevalle aukiolle vihreä orsiaita, joka päättyi aukiolla sijaitseviin kahteen syreeneistä muodostettuun lehtimajaan, rundelliin (Kuva 6). Suurikadun, nykyisen Poppelikadun, pohjoispäässä sijaitsi 1889 ensimmäisen laivalaiturinsa saanut laivarannan alue, joka jatkui laivasillalta itään laakeana venerantana. Torikadun länsipään toriaukiolla sijaitsi lasten leikkikenttä ja alueelle rakennettiin 1910 myös jonkinlainen urheilukenttä. Alue jatkui torilta rantapuistona kylpylaitokselle. Kylpylaitos sijaitsi Toivolansaaren johtavan sillan kupeessa ja sillalta johti 1800-luvun lopulla istutettu koivukuja saareissa sijaitsevaan kunnalliskotiin, ”Hourulaan” ja uuteen sairaalaan. Toivolansaari ei kuitenkaan kuulunut Kauppalan alueisiin. Saari oli nimetty Toivolan epäitsenäisen palstatilan mukaan, jolta Ikaalisten kunta oli 1890-luvulla ostanut kunnalliskodin paikan. (Koskelo 1985, 21-24; Karhunen 2009, 36.)

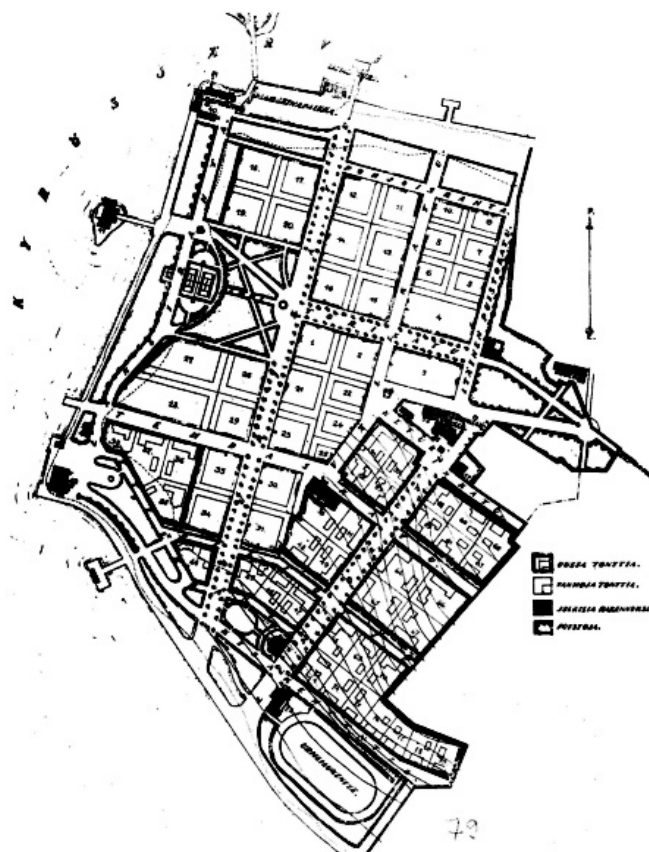
Kuva 6. Näkymä Turkinpuistosta Ikaalisten kirkonkylään vuosisatojen vaihteesta

2.2.3 Kauppalan laajeneminen ja Bertel Strömmerin asemakaavat

Kauppalan kaunis ympäristö, vuonna 1910 osakeyhtiöksi laajentunut Ikaalisten kylpylaitos ja 1902 perustettu Satakunnan maaseutuoppikoulu houkuttelivat alueelle erityisesti kesänviettäjiä ja opiskelijoita. Kauppalan alueelle kaavoitetut tontit oli rakennettu täyteen 1900-luvun ensimmäisten kymmenen vuoden aikana ja erityisesti kesävieraiden majoittamiseen kaivattiin lisärakennusmahdollisuuksia. Vuonna 1912 lunastettiin Keturin, eli kappalaisen virkatalon maista 10 tynnyrinalaa kauppalan uuden osan kaavoitusta varten. Vuonna 1914 järjestettiin suunnittelukilpailu uuden osan kaavoittamisesta ja palkintosijoille päässet kaavaehdotukset huomioitiin lopullisen kaavan laatimisessa. (Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 9.)

Uuden kaavan ja rakennusjärjestyksen laatijaksi valittiin Kauppalan apteekkarin poika Bertel Strömmer, joka oli toiminut Tampereen kaupungin arkkitehtina. Strömmerin vuonna 1917 hyväksytty kaava noudatti Chiewitzin suunnitteleman osan tavoin ruutukaavaperiaatetta, mutta luultavasti maasto-olojen vuoksi uusi alue poikkesi akselinsa suhteen noin 20° kauppalan vanhasta osasta (Kuva 7). Tonttikoko uudella Keturin kaava-alueella oli vaihtelevampi ja uusi rakennusjärjestys ei enää vaatinut yhtä tiukkaa yhtenäistä kaupunkimaista yleisilmettä. Useimmat kaavoitetun alueen ensimmäisistä rakennuksista edustivat puhdasta uusklassismia ja vilkkaan rakentamisen houkuttelemat rakennus- ja piirustustaitoiset ammattimiehet toivat alueelle mukanaan myös 1920-luvun huokean ja standardisointiin pyrkivän mallipiirustusarkkitehtuurin. Vanhimmat Keturin kaava-alueen rakennuksista perustuvatkin vuosikymmenten aikana julkaistuihin tyyppirakennusten piirustussarjoihin. Muita kauppalan arkkitehtonisiin piirteisiin 1920-

luvulta lähtien vaikuttaneita piirteitä olivat tuotannon ja asumisen erkaantuminen toisistaan sekä pyrkimys käytännöllisyyteen ja hygieenisyyteen. 1930-luvun vilkastunut rakennustoiminta kauppalan alueella johti vielä toiseen Bertel Strömmerin suunnittelemaan, vuonna 1942 valmistuneeseen, Kauppalan alueen asemakaavan laajennokseen ja uuteen yksityiskohtaisempaan rakennusjärjestykseen. (Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 9-12; Seppälä 2009, 167.)

Kuva 7. Strömmerin 1917 vahvistettu Keturin alueen asemakaavan laajennos poikkeaa akseliltaan Chiewitzin kaava-alueesta (Museovirasto 1976, 70)

2.2.4 Kauppalasta kaupungiksi

Verotusoikeudettoman Kauppalan talous oli sotavuosien jälkeen joutunut tiukoille uuden maanhankintalain takia, jonka nojalla kunta joutui luovuttamaan asutustiloja Kauppalan reunamilla sijaitsevilta metsä- ja viljelysmailta rintamamiehille, kaatuneiden omaisille ja luovutettujen alueiden siirtoväelle. Lain seurauksena kauppalalla menetti viljelys- ja metsämaidensa tuotot ja aluetta kehitettiin 1950-luvun kuluessa esimerkiksi Veikkauksen ja Alkon voittovaroilla. Voittovarojen avulla syntyivät esimerkiksi entisen torialueen paikalle perustetut urheilukenttä ja luistelurata 1950-luvun lopussa. Pesäpalloon erikoistunut urheiluseura Tarmo sai vilkasta toimintaansa varten 1970-luvulla urheilukenttien paikalle pesäpallostadionin, johon saatiin myös Suomen ensimmäinen

hiekkatekonurmi. Pesäpalloveteraanien toimesta stadionin ylärinteellä sijaitsevaan puistoon istutettiin puut ja pystytettiin pesäpalloilijoiden muistokivi 1970-luvulla. (Seppälä 2009, 41-42, 219.)

Ikaalisten kylpylaitos oli Koskelon (1985, 32-33) mukaan saanut 1920-luvulla uuden rakennuksen, mutta tuolloin vilkkaimmat kylpyläkesät olivat jo ohitse. Kylpylätoiminta Vanhan kauppalan alueella oli loppunut 1900-luvun puoliväliin tultaessa ja nykyisin tunnettu Ikaalisten kylpylä perustettiin Kauppalan vastarannalla sijaitseville Tuomarlan maille vuonna 1965 meijeriväen liiton toimesta. Liitto oli ostanut Tuomarlan alueet jäsentensä vapaa-ajanviettopaikaksi vuonna 1956, ja samoihin aikoihin oli syntynyt idea alueelle perustettavasta kylpylästä. (Meijerialan ammattilaiset 2009.)

1960-luku merkitsi Kauppalalle teollistumisen ja hallinnollisten muutosten aikaa. Koko Ikaalisten teollistuminen oli alkanut Seppälän (2009, 277) mukaan Vanhan Kauppalan mailta, kun Porin Puuvilla Oy:n tehdas rakennettiin Kauppalan omistamalle asemakaavoitetun alueen ulkopuolella sijaitsevalle Kiviniemen alueelle. Turun ja Porin lääninhallitus alkoi 1969 valmistella kuntauudistusta ja sen seurauksena Vanha Kauppala ja Ikaalisten maalaiskunta yhdistyivät 1972 Ikaalisten kauppalaksi. 1977 Ikaalinen sai kaupunkioikeudet, kun kauppaloista luovuttiin kunnallislain muuttuessa. Vanhan Kauppalan alueesta tuli täten Ikaalisten kaupunginosa.

Museoviraston vuonna 1976 tekemän rakennushistoriallisen inventoinnin mukaan kauppalan alueelle oli 1950-luvulta lähtien syntynyt alkuperäiselle kauppalarakenteelle materiaaleiltaan ja ryhmittelyltään sopimatonta rakennuskantaa. 1950-lukuun asti rakennukset oli rakennettu kiinni katuun (Kuva 8), mutta 1960-1970-luvuilla purettujen rakennusten tilalle rakennetut lamellikerrostalot ja rivitalot oli sijoitettu irrallisesti keskelle tonttia ja siten katutila ei säilynyt enää eheänä eikä suojaisia korttelipihoja syntynyt (Kuva 9).

Kuva 8. Kauppalan 1950-luvun arkkitehtuuria edustava pankkirakennus (Seppälä 2009, 160)

Kauppalan julkisten puistojen kunto oli inventoinnin mukaan suhteellisen huono, sillä vanhoja puita ei oltu hoidettu lajien vaatimalla tavalla. Franginpuiston alueella oli silti säilynyt selvästi havaittavia merkkejä säännöllisistä puuistutuksista, esimerkiksi koivukujanteesta ja leikatusta lehmusrivistä. Myös alkuperäiseen asemakaavaan kuulunut Keskuspuiston puolipyöreä puiden reunustama aukio oli säilynyt. Vaikka puistoalueet olivat säilyneet kauppalan rakenteessa, puuston rappeutuneisuus oli useilla viheralueilla aiheuttanut merkittävää arvonmenetystä. Erityisesti Kauppalan alueille ominaisten puukujanteiden yhtenäisyys oli rikottu hoidon puutteiden seurauksena. Esimerkiksi Poppelikadun puustoa oli kaadettu runsaasti ja kaadettuja puita oli paikoittain pyritty korvaamaan muun muassa vaahteroilla. Valtakatua reunustavat lehmusrivit olivat kuitenkin vielä säilyneet yhtenäisenä. (Museovirasto, rakennushistorian osasto 1976, 14.)

Kuva 9. Näkymä 1970-luvun Kauppalan keskustasta (Seppälä 2009, 157)

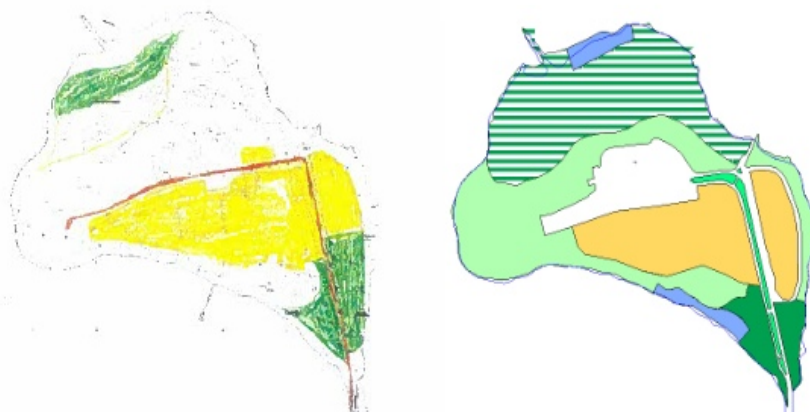
1900-luvun viimeisten vuosikymmenten aikana rakentaminen Kauppalan alueella oli ollut suhteellisen vähäistä. Uutena puistoalueena 1990-luvulla rakennettiin Osittain Vanhan Kauppalan kaupunginosaan kuuluva Kisapuiston alue Kauppalan etelärannan vanhoille peltoalueille.

2.2.5 Toivolansaaren maiseman historiaa

Ensimmäiset merkinnät Toivolansaaren alueesta löytyvät Olof Mörtin rajakartasta vuodelta 1693. Karttulaisten Seppälän tilan omistaman saaren alue oli tuolloin pelkkää metsää. Omaksi palstatilakseen alue erotettiin 1885 ja Ikaalisten kaupunki osti vuonna 1892 saarella sijaitsevan Toivolan tilan rakennuksineen köyhäinhoidon järjestämistä varten. Alueelle suunniteltu köyhäintalo valmistui saaren keskiosiin vuonna 1894 ja 1900 köyhäintaloon perustettiin kunnan ensimmäinen sairastupa. (Tiusanen 2002, 3.)

Saaren maisemarakenne vastasi vuosisatojen vaihteessa paljolti saaren nykytilaa. Köyhäinkodin, mielisairaalan ja sairaalan rakennukset sijaitsivat saaren keskiosissa nykyisen vanhainkodin rakennusten alueella ja saaren eteläosat sekä nykyinen leirintäalueen alue olivat avointa pelto- ja

niittyaluetta. 1800-luvun lopulla istutettujen koivukujanteiden reunustama tielinjaus saareen johtavalta sillalta saaren keskiosiin on säilynyt samana nykypäivään saakka. Myös metsäalueet sijaitsevat paljolti samoilla paikoilla kuin nykyään. Maisema Kauppalaan päin oli kuitenkin nykyistä avonaisempi (Kuvat 10 ja 11). (Tiusanen 2002, 6.)

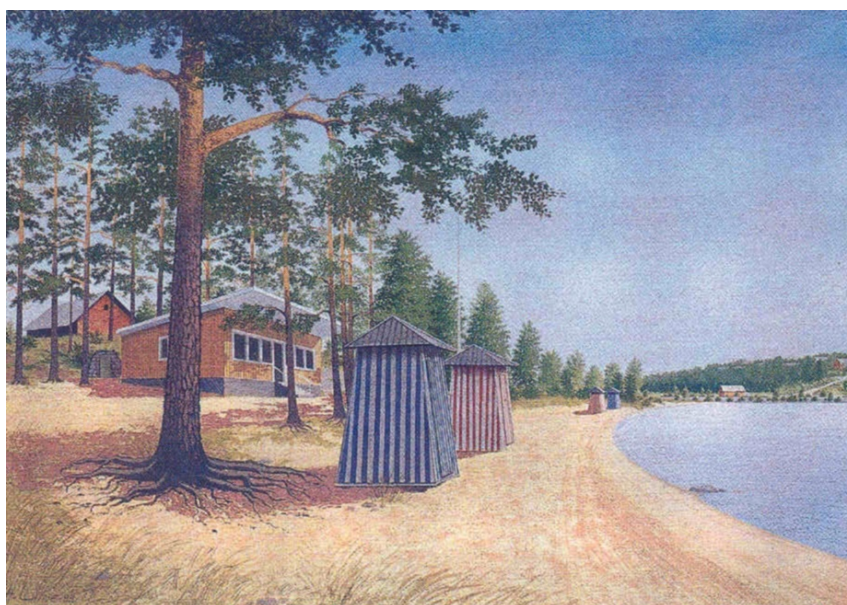
Kuva 10. Toivolansaaren pelto- ja niittykartta 1900-luvun alusta ja puistokartta vuodelta 2011. Alueen maisemarakenne on säilynyt lähes muuttumattomana. (Tiusanen 2002, 6; Ikaalisten kaupunki 2001)

1914 valmistui saaren pohjoispuolelle nykyisin leirintäalueen retkeilymajana toimiva kulkutautisairaala ja vuonna 1939 saaren keskiosiin uusi mielisairaalarakennus. Sotavuosien jälkeen myös muita alueen rakennuksia alettiin uusia ja vuonna 1950 valmistui uusi kunnalliskoti. Rakennus oli ensimmäisiä Ikaalisten alueen kivrakennuksia ja siten alallaan edistyksellinen. Satakunnan maatalouspiiri suunnitteli rakennuksen pihan, joka käsitti toista sataa hedelmäpuuta sekä marjapensaita. Rakennukseen on tehty useita laajennuksia sekä 1960-, 1970-, 1980- että 2000-luvuilla. (Tiusanen 2002, 4-11.)

Kuva 11. Näkymä vuosisatojen vaihteesta Kauppalan laivarannasta Toivolansaareen (Seppälä 2009, 191)

Vuonna 1955 Ikaalisten kunta päätti luovuttaa saaresta alueen leiriytymispaikaksi ja 1957 aluetta päätettiin laajentaa kulkutautisairaalan takana sijaitsevaan niemekkeeseen. Kasinon uimarantanakin tunnettu Toivolansaaren hienohiekkainen uimaranta oli Seppälän (2009, 225) mukaan ollut jo vuosikymmenten ajan Kauppalan asukkaiden ja monien muiden kesäretkikohde. Lisäksi ranta oli tärkeä Ikaalisten kylpylaitokselle. 1920-30-lukujen taitteessa rannalle rakennettiin Bertel Strömmerin suunnittelema rantaparveke, joka toimi kesäravintolana (Kuva 12). Kesäravintolan omisti Kauppala, joka palkkasi sinne ravintolanpitäjän. Sotien jälkeen uimarantaa kehitettiin Kauppalan toimesta ja esimerkiksi toripäiviä vietettiin 1940-50-luvuilla Toivolansaareen johtavalla ranta-alueella. Urheiluseura Tarmo vuokrasi sotien jälkeen rantaravintolan jonka rakennusta kunnostettiin ja pihaan hankittiin erillinen kioskki. 1970-luvulle tultaessa ravintola oli kuitenkin päässyt ränsistymään ja se purettiin.

Kuva 12. Näkymä 1900-luvun alun Toivolansaaren uimarannasta. Heikki Laineen guassi. (Seppälä 2009, 224)

2.3 Kaavoitus ja muut alueita koskevat suunnitelmat

2.3.1 Pirkanmaan 1. maakuntakaava

Pirkanmaan 1. Maakuntakaavassa (Kuva 13) Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueet on merkitty matkailun kehittämisen kohdealueiksi, joiden suunnittelussa erityishuomiota kiinnitetään matkailuelinkeinon ja virkistyskäytön kehittämiseen sekä alueella toteutettavien toimenpiteiden ja kulttuuri- ja ympäristöarvojen yhtensovittamiseen. Toivolansaaren alue on merkitty taajamatoimintojen, esimerkiksi palvelujen ja virkistystoimintojen alueeksi (A) ja Vanhan Kauppalan alue puolestaan keskustatoimintojen, esimerkiksi palvelujen ja hallinnon alueeksi (C). Maakuntakaavaan on merkitty Ikaalisten Vanhan kauppalan valtakunnallisesti arvokas kulttuuriympäristö (akv018), jonka suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä. Alueisiin merkittävästi

vaikuttavissa hankkeissa on pyydetty lausunto museoviranomaisilta ja alueelliselta ympäristökeskukselta. Myös Toivolansaarella sijaitsevan muinaismuistolain rauhoittaman kohteen (SM 087) alueille tai lähialueille tehtäviä maankäyttö- tai rakennustoimenpiteitä suunniteltaessa on pyydetty lausunto museoviranomaisilta. (Pirkanmaan liitto 2007.)

Kuva 13. Ote Pirkanmaan 1. maakuntakaavasta (Pirkanmaan liitto 2007)

2.3.2 Ikaalisten keskeisen alueen yleiskaava

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueilla on oikeusvaikutteisena yleiskaavana 27.9.2005 hyväksytty Keskeisen alueen osayleiskaava (Kuva 14). Yleiskaava ohjaa yleispiirteisesti kunnan yhdyskuntarakenteen muodostamista ja maankäyttöä ja esittää alueella tavoitellun kehityksen periaatteet. Vanhan kauppalan alueelle on yleiskaavassa osoitettu kerros- ja pientalovaltaisia asuntoalueita, keskustatoimintojen, julkisen hallinnon ja palvelujen alueita, lähivirkistys- sekä urheilu- ja virkistyspalvelujen alueita sekä venevalkaman alue. Vanhan Kauppalan alue on myös merkitty kaupunkikuvallisesti arvokkaaksi alueeksi, jonka maisemalliset arvot tulee säilyttää. Toivolansaaren alue on kaavassa merkitty selvitysalueeksi. (Ikaalisten kaupunki 2005.)

Kuva 14. Ote Ikaalisten keskeisen osan yleiskaavasta (Ikaalisten kaupunki 2005)

2.3.3 Asemakaava

Vanhan Kauppalan alueella on voimassa 1990 vahvistettu Keskustan asemakaava. Kaavaan on merkitty alueen suojellut rakennukset, joihin kuuluu esimerkiksi vanha kansakoulu 1850-luvulta sekä Apteekkitalot, jotka nykyään toimivat kaupungin viristorakennuksina. Kaavassa on myös esitetty rantojen puisto-, urheilu-, ja virkistyspalvelualueet sekä istutettavat alueen osat ja katujen varsien istutettavat puurivit. Myös ohjeelliset leikin ja oleskelun alueet on merkitty kaavaan Urheilupuiston alueelle. Venesataman alueelle saa kaavan mukaan rakentaa vesiliikenteen tarkoituksiin vaadittavia talvisäilytysrakennuksia sekä muita alueelle soveltuvia vähäisiä rakennuksia. Kaavassa määrätään myös asuntotonttien oleskelu- ja leikkialueista, kasvillisuuden määrästä ja säilyttämisestä, pysäköinnistä ja jätehuollosta. (Suunnittelukeskus Oy 1989; Ikaalisten kaupunki 2011.)

Toivolansaaren alueelle on hyväksytty vuonna 2004 asemakaavan muutos, jossa saaren metsäalueet ja uimarannan alueet on merkitty lähivirkistysalueiksi ja peltoalueet on osoitettu pääosin avoimena pidettäväksi. Toivolansaaren itäpuolisella peltoalueella on sallittu tilapäispysäköinti ja -leirintä. Virkistys- ja puistoalueille saa rakentaa vähäisiä matkailua ja virkistyskäyttöä palvelevia rakennelmia. Kaavassa on osoitettu kevyen liikenteen reitti saaren länsikärkeen. Kaavaan on myös merkitty alueen suojellut ja suojelluksi suositellut rakennukset, joihin kuuluu leirintäalueen retkeilymajana toimiva entinen kulkutautisairaalan rakennus ja uimarannan läheisyydessä sijaitsevat kaksi aittaa ja kirkkovenetalas. Myös vanhainkodin päärakennuksen lähiympäristö muodostaa säilytettävän kulttuurihistoriallisen miljöön. Alueella sijaitseva muinaisjäännösalue on merkitty kaavaan suoja-alueineen. Lisäksi suojelluiksi kohteiksi on merkitty leirintäalueella sijaitsevat kaksi visakoivua, luontoselvityksen perusteella kaksi paikallisesti arvokasta luonnontilaisena säilytettävää lehtoaluetta ja saaren johtavaa tietä reunustavat koivukujanteet. (Suunnittelukeskus Oy 2004a.)

2.3.4 Muut aluetta koskevat suunnitelmat ja selvitykset

Vanhan Kauppalan alue on museoviraston 2009 suorittamassa inventoinnissa määritelty valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi kulttuuriympäristöksi, jonka maankäyttöä ja rakentamista ohjaavat maankäyttö- ja rakennuslakiin perustuvat valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet. (Museovirasto 2009.)

Vanhaan Kauppalaan on tehty vuonna 2000 kehittämissuunnitelma, jonka tavoitteena on alueen miljöön suhteen ollut esimerkiksi vanhan rakennuskannan säilymisen edistäminen, ympäristön kohentaminen, liiketilojen tyhjenemisen pysäyttäminen ja alueen sosiaalisen arvostuksen nostaminen. Kehittämissuunnitelman yhteydessä tehdystä asukaskyselystä käy ilmi että asukkaat pitävät maisemanhoitoa ja puistojen kehittämistä alueelle tärkeänä tekijänä. Erityisesti valaistukseen, avoimien

järvinäkymien säilymiseen ja opastukseen halutaan kiinnitettävän huomiota suunnittelussa. Kehityssuunnitelman myötä Vanhan Kauppalan alueelle on laadittu myös Ikaalisten Vanhan Kauppalan rakentamistapaohje. Rakentamistapaohjeen tavoitteena on antaa ohjeita sellaiseen rakentamiseen, korjaamiseen ja pihajärjestelyihin, jotka vahvistavat alueen kaupunkikuvaa ja identiteettiä. Ohjeessa on rakennuksiin liittyvien ohjeiden lisäksi suosituksia esimerkiksi alueelle sopivasta kasvillisuudesta ja piharakenteista. (Ikaalisten kaupunki 2000; 2002.)

Toivolansaaren alueelle on tehty vuonna 2001 kehittämissuunnitelma, jonka tavoitteena on ollut kehittää aluetta maankäytöltään ja liikenneyhteyksiltään. Alueelle on myös laadittu vuonna 2004 asemakaavan muutos, jonka yhteydessä alueella on suoritettu rakennetun ympäristön ja maisemahistorian inventointi, maisema-analyysi, arkeologinen muinaisjäännösinventointi sekä rakennuskannan inventointi. (Suunnittelukeskus Oy 2004b.)

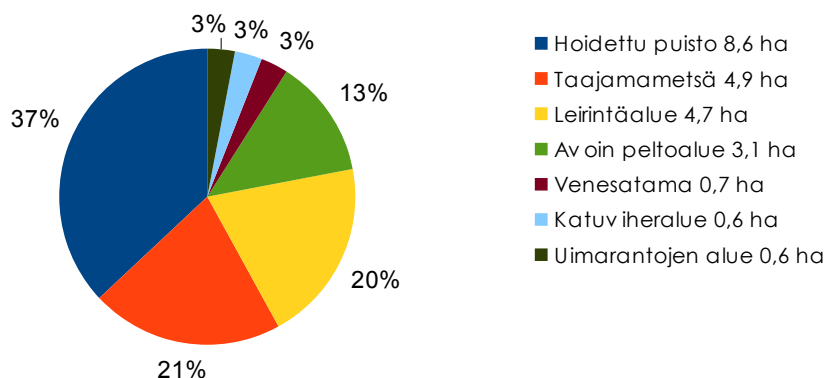
2.4 Viheralueiden nykytila ja tulevaisuudennäkymiä

Vanhan Kauppalan viheralueet koostuvat nykyisellään Kauppalan keskellä sijaitsevasta Keskuspuistosta ja lippuaukiosta sekä pienestä Patsaspuiston alueesta, Ikaalistenniemen etelärannan Kisapuistosta, rantakäytävän alueesta ja Lehmuspuistosta, niemen pohjoispuolella sijaitsevasta Laivasataman alueesta, satamasta nousevan pohjoisrinteen Franginpuistosta ja Leipurinpuistosta sekä Yhteiskoulun läheisyydessä sijaitsevasta Pesäpallopuistosta. Lisäksi Vanhan Kauppalan viheralueisiin kuuluu katuviheralueita ja kaupungin virastotalojen sekä yhteiskoulun ja kirjaston piha-alueet ja niihin liittyvät urheilualueet. Toivolansaaren viheralueet koostuvat uimarannan alueesta, leirintäalueesta, avoimista pelto- ja niittyalueista, ulkoilu- ja virkistysmetsästä, katuviheralueista sekä Toivolansaaren vanhaikodin rakennusten pihaympäristöstä (Kuvio 1). (Ikaalisten kaupunki 2011.) (Liite 1)

Vanhan Kauppalan alue on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö, jonka historialliset puistoalueet ja pääkatujen puukujanteet vastaavat pääosin 1800-1900-lukujen vaihteen kauppalan miljöötä. Puihuttuksia on uudistettu ja täydennetty alkuperäiseen ilmeeseensä paljolti viime vuosikymmenien aikana. Vanhaa yhtenäistä rakennuskantaa on kuitenkin jäljellä enää vähän ja kaupunkikuvan kannalta merkittävän säilyneen yhtenäisen kokonaisuuden muodostaa Keskuspuiston, lippuaukion sekä Vanhan ja Uuden apteekkitalon ympäristö. (Ikaalisten kaupunki 2002.)

Vanhan Kauppalan puistoalueet muodostavat Ikaalistenniemen rannoilla yhtenäisen viheralueiden verkoston, ja alueilta on suora yhteys myös Toivolansaaren virkistysalueisiin. Toivolansaaren alue on säilynyt pääosin ympäristörakenteeltaan vuosisatojen vaihteen mukaisena. Noin 17 hehtaarin alue on saaren keskiosassa sijaitsevien vanhainkodin rakennusten kulttuurihistoriallista pihaympäristöä lukuun ottamatta virkistyskäyttöalueena. Vuonna 2004 tehdyssä asemakaavan muutoksessa saaren keskiosiin on osoitettu alue rivitalorakentamiselle, mutta rakentamisen toteutumisen aikatauluista ei ole tällä hetkellä tarkempaa tietoa. (Suunnittelukeskus Oy 2004b.)

Viheralueet Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueilla

Kuvio 1. Viheralueet Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueilla

Nykyisellään Vanhan kauppalan ja Toivolansaaren viheralueiden yleisilme ja virkistyskäyttökäyttömahdollisuudet ovat suhteellisen hyviä ylläpidon resurssit huomioiden. Alueet käsittävät valaistuja ulkoilureittejä, leirintäalueen, uimarannan, erilaisia pelikenttiä, laivasataman sekä myös erilaisia oleskeluun sopivia ulkoalueita. Kolmen viime vuoden aikana Vanhan Kauppalan alueilla on ollut käynnissä ELY- keskuksen tukema ympäristön parantamishanke, jonka aikana on kunnostettu Vanhan Kauppalan Keskuspuiston käytäväverkosto sekä valaistus, Lippuaukion alue, kaupungin virastotalojen edustaa sekä Valtakadun jalkakäytäviä ja viherkaistoja (Palonen 2011, Pohjois-Satakunta 1.11.2011, 7). Viime vuosien aikana alueella on myös peruskorjattu virastotalojen sekä yhteiskoulun ja yhteiskoulun lukion piha-alueet. Nykyään Vanhassa Kauppalassa on siis muutamia uudistettuja ja peruskorjattuja viheralueita mutta toisaalta osa viheralueista on 1900-luvun alusta peräisin olevia puukujanteita ja saneerattua puistoaluetta. Oman haasteensa viheralueilla luovatkin tulevaisuudessa vanhat puukujanteet joita pitää alkaa lähivuosina uusia, jotta alueille ominaisen puistokatumiljöön säilyminen voidaan taata. Esimerkiksi Poppelikadun varrella sijaitsevat loput poppelit

tullaan poistamaan keväällä 2011 niitä vaivaavien puuntuhojaperhosen (*Cossus cossus*) toukkien takia ja tilalle istuttamaan tuholaisia paremmin kestäviä puistolehmuksia. (Ahokas, haastattelut kesä-syyskuu 2011.)

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueilla on myös lähitulevaisuudessa suunnitteilla hankkeita, jotka vaikuttavat myös osaltaan ympäristön ulkonäköön ja toiminnallisuuteen. Yksi hankkeista on Toivolansaaren alueelle suunnitteilla oleva turvallisuusaiheinen teemapuisto, jonka perustamista varten kaupunki on vuokrannut n. 0,9 hehtaarin peltoalan Toivolansaarentien varrelta. Lisäksi aivan Kauppalan keskustassa Keskuspuiston vieressä sijainnut YIT:n omistaman Salen vanhan kaupparakennuksen tontin kehittämistä on alettu suunnitella syksyllä 2011. Vanhan Kauppalan keskustaa rumentanut rakennus tullaan purkamaan tulevaisuudessa ja luultavasti korvaamaan liiketiloja ja asuinkerroksia käsittävällä kaupunkikerrostalolla. Koska tontti sijaitsee aivan Kauppalan keskustan ja lippuaukion tuntumassa, on alueella suuri visuaalinen merkitys ympäristöönsä. Tärkeää onkin alueen suunnittelu yhteistyössä kaupungin toimijoiden kanssa. (Ahokas, haastattelut kesä-syyskuu 2011; FCG Planeko Oy 2008, 23; Salminen 2011, Pohjois-Satakunta 16.6.2011, 5.)

Ikaalisten palveluverkkoselvityksen (2008, 14, 23, 37) mukaan kaupungin elinkeinorakenteelle tärkeää olisi Vanhan kauppalan liikealueen kehittäminen edelleen kaupallisesti kannattavaksi toimintaympäristöksi, sillä vähittäiskaupan palvelut ovat viime vuosien aikana lähes kokonaan hävinneet Vanhan Kauppalan alueelta. Kaupalliset toiminnot ovat nykyisellään siirtymässä pois Vanhan Kauppalan ja Ikaalisten keskustan alueelta valtatie kolmen läheisyyteen. Tästä esimerkkinä Ikaalisten keskustan alueella on kolmostien läheisyyteen suunnitteilla oleva Nummenrinteen kauppakeskus. Vanhan kauppalan ja Toivolansaaren aluetta pitäisikin palveluverkkoselvityksen mukaan pyrkiä kehittämään erityisesti matkailuun houkuttelevana kulttuurihistoriallisesti yksilöllisenä liike- ja palvelualueena, joka tarjoaisi kannattavia toimintaympäristöjä esimerkiksi käsityöliikkeille ja kahviloille.

Tulevaisuuden haasteena Toivolansaaren ja Vanhan Kauppalan alueilla onkin viheralueiden suunnittelussa historiallisten piirteiden sovittaminen alueiden nykykäyttöön ja tulevaisuuden tarpeisiin. Kysymykseksi nousee se, miten paljon ympäristön kehittämisellä voidaan vaikuttaa esimerkiksi matkailun ja yritystoiminnan lisääntymiseen alueella. Haasteena on myös Kaupunginpuutarhuri Mikko Ahokkaan (Haastattelut kesä-syyskuu 2011) mukaan ylläpidon resurssien riittävyys alueiden kehitystavoitteiden mukaisen kaupunkiympäristön hoitoon.

3 VIHERALUEIDEN KEHITTÄMISSUUNNITELMA

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren viheralueiden kehittämissuunnitelmassa kehitysideoinnin tavoitteena on lisätä alueiden yhtenäisyyttä, siistiä yleisilmettä, virkistyskäytön ja ylläpidon toimivuutta sekä virkistyskäytön monipuolisuutta. Alueiden viihtyisyyttä ja yhtenäisyyttä on pyritty lisäämään yhtenäisillä kaluste- ja materiaalivalinnoilla, joiden avulla on myös pyritty ottamaan huomioon alueiden omaleimaista kulttuuriperintöä. Kulkureitistön selkeyttämisellä ja kunnostamisella sekä entistä tehokkaammalla tilanrajauksella on puolestaan pyritty lisäämään alueiden toimivuutta sekä virkistyskäytön että ylläpidon kannalta. Virkistyskäytön ja matkailun toimivuutta on myös pyritty lisäämään alueiden opastuksen selkeyttämisellä ja lisäämisellä. Virkistyskäyttömahdollisuuksia on pyritty parantamaan alueilla eri käyttäjäryhmät ja virkistyskäyttömahdollisuuksien hyvä saavutettavuus huomioiden. (Liite 2)

3.1 Valaistus ja kalusteet

Kehityssuunnitelmassa on esitetty kaikille Vanhan Kauppalan suunniteltaville alueille yhtenäisiä puistovalaisimia ja -kalusteita. Kalusteiden avulla voidaan korostaa alueen omaleimaisuutta ja eri puistoalueiden kuulumista laajempaan yhtenäiseen kokonaisuuteen. Valaisinten ja kalusteiden vaihto yhtenäiseen malliin on myös mahdollista tehdä pitkällä aikavälillä yksi puistoalue kerrallaan. Kalusteiden sijoittelu viheralueilla säilyy ennallaan tarkemmin suunniteltuja kohteita lukuun ottamatta.

Puistopenkkeinä Vanhan Kauppalan alueella käytetään Lippuaukiota lukuun ottamatta Lappset Groupin valmistamaa, kaupunginpuutarhurin suunnittelemaa Ikaalisten vaakunalla varustettua divaanipenkkiä (Kuva 15), joka soveltuu omaleimaisen ilmeensä ansiosta hyvin alueille. Kyseinen penkkimalli on jo käytössä Keskuspuiston, Kisapuiston ja Etelärannan alueilla. Nykyisessä penkkimallissa ei ole käsinojia, mutta osan penkeistä pitäisi olla käsinojilla varustettuja, jotta niiden käytettävyys myös esimerkiksi ikääntyneille ja liikuntarajoitteisille olisi mahdollisimman hyvä.

Kuva 15. Puistoalueilla käytettävä Divaanipenkki

Roska-astioina Vanhan kauppalan alueella on tällä hetkellä käytössä Lassila&Tikanojan City- ja Doggy roska-astioita sekä uusitun lippuaukion alueella saman valmistajan Ellipse- roska-astioita. Alueen City-roska-astiat ovat puistoalueilla paikoitellen huonokuntoisia ja epäsiistejä, joten siistin yleisilmeen ja ylläpidon toimivuuden kannalta olisi perusteltua vaihtaa roska-astiat yhtenäiseksi kaikilla kauppalan viheralueilla käyttämällä lippuaukion mustaa Ellipse-mallia.

Puistovalaisimina kaikilla Vanhan Kauppalan alueilla on tarkoituksena käyttää jo laajalti puistoalueilla käytettyjä Stockholm Park -puistovalaisimia (Kuva 16), joiden ulkonäkö sopii hyvin sekä Vanhan Kauppalan historialliseen miljööseen että uudempaan rakennuskantaan. Saman sarjan valaisimia on myös katuvalaisimina Kauppalan alueella. Valaisimissa tulisi käyttää alumiinipylvästä, koska aikaisemmin käytetyt puupylväät ovat olleet kestävyydeltään huonoja ja paljon huoltoa vaativia (Ahokas, haastattelut kesä-syky 2011). Puistovalaistuksen lisäksi kaupungin virastotaloon ehdotetaan tehtäväksi erillinen julkisivuvalaistus, joka toisi historiallisen rakennuksen arkkitehtuurin kauppalan ydinkeskustassa paremmin esille. Myös erillistä kohdevalaistusta on esitetty suunnitelmassa Lehmuspuiston alueelle.

Kuva 16. Puistovalaisimena käytettävä Stockholm Park -puistovalaisin

3.2 Opastus ja kulkureitit

Tällä hetkellä Vanhan kauppalan alueelta löytyy kolme suurempaa alueopastekarttaa Keskuspuiston, Laivasataman ja Lehmuspuiston alueilta. Lisäksi alueen kulkuväylien varrelle on sijoitettu alueen historiallisen tyylin mukaisia puisia tienviittapylväitä. Kehityssuunnitelmassa esitetään myös Toivolansaaren alueelle alueopaskarttaa. Kaikkien karttojen karttamateriaali pitäisi päivittää ja alueen yleiskartan lisäksi opasteista

voisi löytyä matkailun kannalta hyödyllisiä erilliset kartat esimerkiksi alueen virkistyskäyttömahdollisuuksista ja historiallisista kohteista. Puisista tienviittapylväistä puuttuu paikoitellen tienviittoja, joten puutteelliset viitat pitäisi korjata ja kallistuneet pylväät suoristaa. Toivolansaaren leirintäalueen opastuksen kehittämistä kerrotaan tarkemmin suunnitelluissa kohteissa.

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren kevyen liikenteen kulkureitit muodostavat nykyisellään toimivan ja yhtenäisen verkoston ranta-alueilla, mutta reittien selkeyttämiseksi ja siistin yleisilmeen lisäämiseksi alueella on esitetty tarkemmin suunnitelluissa kohteissa kunnostettavaksi muutamia käytäväosuuksia. Käytäväosuudet kunnostetaan lanaamalla ja kantaamalla reunat sekä lisäämällä uusi noin 5 cm:n kulutuskerros kivituhkaa käytäväosuuksille. Käytävien kunnostamisen lisäksi kaltevuksiltaan suurille käytäväosuuksille on esitetty tarkemmissa kohdesuunnitelmissa reittien esteettömyyttä edistäviä kaideratkaisuja.

3.3 Vanhan Kauppalan kehityskohteet

3.3.1 Turkinpuisto, lippuaukio ja virastotalo

Turkin tilan mukaan nimensä saanut Turkinpuiston alue (Kuva 17) sijaitsee Vanhan Kauppalan keskustassa ja puistossa sijaitseva Kauppalanportti erotti aikoinaan Ikaalisten kirkonkylän Kauppalan alueesta. Avoin puistoalue on suosittu erilaisten ulkoilmakonserttien järjestyspaikkana ja puisto toimii esimerkiksi Ikaalisissa vuosittain järjestettävien Sata-Häme Soi -juhlien festivaalialueena. Puisto alueella on Lehmuspuiden tavoin melko vanhaa, ja osa puiston läpi kulkevan Valtakadun puukujanteiden lehmuksista on luultavasti istutettu 1800-1900-lukujen vaihteessa. (Ahokas, haastattelut kesä-syyskuu 2011). Puistoalueen käytävät ja valaistus on peruskorjattu vuonna 2010. Keskuspuiston alue päättyy kauppalan puolella lehmusten reunustamaan puolipyöreään lippuaukion alueeseen. Uusittu lippuaukion alue valmistui kesällä 2011 ja nyt nupukivin kivettyltä aukiolta löytyy penkkejä, kasviryhmiä ja suihkulähde. Lippuaukion reunalla sijaitsee Bertel Strömmerin vuonna 1929 suunnittelema apteekkirakennus. Museoviraston suojelema rakennus toimii nykyään kaupungin virastotalona. Myös virastotalon piha-alueet on kunnostettu viime vuosien aikana.

Turkinpuiston alueelle on esitetty kehityssuunnitelmassa siistin yleisilmeen parantamiseksi vanhojen L&T:n City-roska-astioiden korvaamista saman valmistajan Ellipse-mallilla, joka on käytössä myös puiston viereisellä lippuaukion alueella. Roska-astioiden määrä on tällä hetkellä suhteellisen suuri käyttötarpeeseen nähden ja määrää voitaisiin vähentää siten, että alueella olisi vain penkkien yhteydessä roska-astia. Poikkeuksena on puiston pohjoispuolen osa, jossa säilytetään kaksi yksittäistä roska-astiaa käytävän varrella. Muuten alueella on tällä hetkellä käytössä koko alueelle suunnitellut divaanipenkit ja Stockholm Park

-valaisimet. Uusitun lippuaukion alueelle on esitetty roska-astioiden yhteyteen tuhkakuppeja, joiden toivotaan osaltaan edistävän alueen siisteyttä ja helpottavan ylläpitoa. Lippuaukion reunalla sijaitsevaan virastotaloon on ehdotettu kehityssuunnitelmassa julkisivuvalaistusta, joka toisi rakennuksen paremmin esiin ja myös osaltaan korostaisi puiston lippuaukion ja virastotalon muodostamaa historiallista kokonaisuutta.

Kuva 17. Keskuspuiston yleisilmettä voidaan parantaa huonokuntoisten kalusteiden vaihtamisella

Pitkän aikavälin tavoitteena Kauppalan keskustan viheralueilla on Turkinpuiston, lippuaukion, Keskuspuiston ja katujen Puukujanteiden muodostaman historiallisesti merkittävän yhtenäisen kokonaisuuden säilyttäminen ja vahvistaminen suunnittelun ja ylläpidon keinoin sekä Keskuspuiston säilyttäminen kulttuuritoiminnalle soveltuvana keskeisenä ulkoalueena. Tavoitteena on myös kaupungin toimiminen Kauppalan keskustan alueita koskevien rakennushankkeiden suunnittelussa aktiivisena yhteistyötahona. Suunnitteluyhteistyön kautta voidaan osaltaan vaikuttaa alueen omaleimaisuuden säilymiseen ja tulevaisuuden käyttömahdollisuuksiin.

3.3.2 Kisapuisto, Eteläranta ja Lehmuspuisto

Vanhan Kauppalan etelärannalla sijaitsevan Kisapuiston alue on avoin pituussuunnaltaan rannansuuntainen puistoalue, joka rajautuu eteläpuoleltaan Kyrösjärveen ja pohjoispuoleltaan Vanhaan Kauppalaan johtavaan Pirkantiehen. Puiston laajoja avoimia nurmialueita käytetään

kesällä jalkapallokenttänä ja puiston keskellä sijaitsevan tekolammen ympäristö on penkkeineen viihtyisää oleskelualueutta. Kisapuiston läpi kulkee kevyen liikenteen väylä, joka jatkuu yhtenäisenä Kauppalan etelärannan läpi. Etelärannan alue käsittää rannansuuntaisesti kulkevan kevyenliikenteen väylän ja sitä reunustavat puistokaistaleet ja puukujanteet. Lehmuspuiston alue sijaitsee niemen länsikärjessä Toivolansaareen johtavan sillan kupeessa. Lehmuspuiston alue koostuu kujanteiksi istutetuista noin satavuotiaista lehmuksista, joiden keskellä kulkee kevyen liikenteen väylä. Lehmuspuiston vierestä kulkee talvisin jäätie Ikaalisten Kylpylän alueelle.

Kisapuiston kehittämissideana on valaisinten ja roska-astioiden yhtenäistämisen lisäksi lammen ympäristön kohentaminen (Kuva 18). Osa lammen ympärillä sijaitsevista perennaryhmistä kärsii kasvualustan liiasta kosteudesta, ja koska perennat kasvavat huonosti niiden peittävyys rikkaruohojen suhteen on huono. Tämä puolestaan lisää kasviryhmien ylläpidon tarvetta. Perennapenkkejä pitäisikin kosteuden vähentämiseksi nostaa ja kasveiksi valita alueella hyvin menestyviä perennoja, esimerkiksi kuunliljoja, konnantatarta, kotkansiipeä ja jättiangervoa. Lisäksi lammen huvimajan ympärillä olevia luonnonkiviä pitäisi lisätä ja saumata ja kiinnittää alustaansa maakostealla betonilla, jotta kivet pysyisivät paremmin paikallaan ja rikkaruohojen kasvu kivialueella olisi vähäisempää.

Kuva 18. Kisapuiston lammen ympäristön kivialueutta pitäisi täydentää

Kisapuiston alueelle on myös merkitty kunnostettava käytävänosa, jonka Itsenäisyydenkadun puoleiseen päähän on kaltevalle osuudelle esitetty lisättäväksi kaide käytävän toiselle puolelle. Kisapuistossa sijaitsevien levähdyspaikkojen ja Etelärannan levähdyspaikkojen välimatka on nykyisellään noin puoli kilometriä, mutta jotta kulkureitit olisivat mahdollisimman esteettömiä olisi levähdyspaikkojen suositeltava etäisyys viheralueiden käytön perustasolla korkeintaan 250 metriä. Tämän takia Kisapuiston kevyenliikenteen väylän varrelle on esitetty myös lisättäväksi yksi kulkuväylän varrelle sijoitettava levähdyspaikka, joka käsittää käsituellisen penkin ja roska-astian. (Opetusministeriö, Rakennustieto Oy. 2003, 52.)

Myös etelärannan alueelle on kehityssuunnitelmassa lisätty yksi penkin ja roska-astian käsittävä levähdyspaikka ja kunnostettava käytävänosa. Lisäksi Kauppalan etelärannassa sijaitsevassa Pyhän Petäjän niemessä sijaitseva kahden levähdyspaikan ympäristö kaipaa selkeytystä, jotta alueesta saataisiin käytön kannalta viihtyisämpi. Tällä hetkellä alueen rantakasvillisuutta ei ole rajattu selkeästi hoidetusta nurmikosta, joten kehitysideoina on siistimmän ilmeen saavuttamiseksi niemen alueella rantakasvillisuuden rajaaminen hoidetuista nurmialueista vapaasti kasvavalla pensasaidanteella, joka voisi olla esimerkiksi koristearoniaa (*Aronia x prunifolia*).

Lehmuspuiston kehitysideoina ovat puiston kulkureitin selkeytys, puiston kohdevalaistuksen suunnittelu ja puiden kuntokartoitus. Tällä hetkellä Lehmuspuiston läpi kulkeva käytävä on toisessa päässä puistoa haarautunut useiksi pienemmiksi eri suuntiin kulkeviksi poluiksi (Kuva 19) ja kehityssuunnitelman tavoitteena onkin käytävän kunnostaminen yhdeksi kulkua ohjaavaksi pääväyläksi. Lisäksi kehityssuunnitelmassa on esitetty reitin esteettömyyttä parantava kaide jalkakäytävältä puistoon laskevalle kaltevalle käytäväosuudelle.

Kuva 19. Lehmuspuiston käytävä kaipaa selkeytystä

Tällä hetkellä Lehmuspuisto valaistaa puiston viereisen katualueen katuvalaisimilla, eikä puiston alueella ole omia puistovalaisimia. Lehmuspuiston ohi kulkee talvisin jäätie Ikaalisten kylpylän alueelta Kauppalaan ja siten alueen ohikulkuliikennettä on erityisesti pimeään vuodenaikaan. Kehityssuunnitelmassa on esitetty Lehmuspuiston alueelle kohdevalaisimia, joiden avulla voidaan valaista puiston lehmuksia ja siten tuoda puistoalueen visuaalista arvoa myös esimerkiksi talviaikaan esille (Kuva 20). Puiston lehmuskujanteet ovat jo suhteellisen iäkkäitä ja puille suunnitellun kuntokartoituksen avulla voidaan lähteä tarkemmin suunnittelemaan puuston uusimista. Puuston uusimisen avulla alueen puukanta säilytetään elinvoimaisena ja siten taataan myös puistoalueen omaleimaisen ilmeen säilyminen.

Kuva 20. Ideakuva valaistusta Lehmuspuistosta

Pitkän aikavälin tavoitteena Vanhan Kauppalan Etelän puoleisen rannan puistoalueilla on alueiden kehittäminen avoimina virkistyskäytöltään monipuolisena puistoalueina, jossa vaihtelevat avoimet nurmialueet ja puistometsät. Koko alueelle on tavoitteena kehittää toimiva ja esteetön kulkureitistö, joka luo virkistysmahdollisuuksia kaikille käyttäjäryhmille. Lehmuspuiston alueen historialliset ominaispiirteet pyritään säilyttämään puustoa uusimalla.

3.3.3 Laivarannan ja Franginpuiston alue

Laivarannan alue sijaitsee Vanhan Kauppalan pohjoispuolella Toivolansaareen johtavan sillan läheisyydessä. Satama-alue koostuu rannan penkeillä ja huvimajalla varustetusta oleskelualueesta, parkkialueesta, veneiden talvisäilytysvajasta sekä venelaitureiden alueesta. Sataman läheisyydessä sijaitsee myös kaksi tenniskenttää. Franginpuisto on Laivarannan alueelta suhteellisen jyrkkänä puistometsikkönä pohjoisrinnettä Kauppalan keskustaa kohti nouseva alue, joka käsittää puukujanteiden reunustamia käytäväosuuksia, puiston rinteiden läpi

kulkevat puuportaatt sekä ja vaihtelevan ikäistä puustoa. Franginpuiston alueelta löytyy myös kaupungin matonpesupaikka.

Laivarannan kehitysideana on Toivolansaaren siltaa lähimmän laiturin uusiminen 1900-luvun alussa paikalla olleen laivalaiturin tyyliin kaiteilla ja penkeillä varustetuksi oleskeluun soveltuvaksi laituriksi (Kuva 21). Pengerretyn rannan avointa järvinäkymää ja ympäröivää vesialuetta pystyttäisiin täten pohjoisrannan alueella hyödyntämään entistä paremmin virkistyskäytössä. Laivarannan kehittäminen on ollut tavoitteena myös Ikaalisten elinkeino-ohjelmassa, sillä kesäisin Laivarannan alueelta kulkee laivalinja Ikaalisten kylpylään. Tällä hetkellä paikalla sijaitseva laituri on huonokuntoinen ja toiselta puoleltaan järveen vajonnut. Alueen muut laiturit on varattu pääasiassa veneliikenteen käyttöön, eivätkä laituralueet siten tällä hetkellä tarjoa suoraa mahdollisuutta istuskeluun ja oleskeluun.

Kuva 21. Ideakuva rakennettavasta laiturista. Leo Pahlaman maalaus Ikaalisten Laivarannasta (Seppälä 2009, 229)

Franginpuiston alueelle on kehityssuunnitelmassa esitetty kunnostettavia käytävänosia ja uusia pensasistutusalueita. Franginpuisto on maastoltaan paikoittain jyrkkää rinnettä (Kuva 22) ja siksi koneellinen nurmikonleikkaus alueella on haastavaa. Puiston jyrkimmille luiska-alueille on ylläpidon helpottamisen vuoksi esitetty nurmialueiden korvaamista pensasistutusalueilla. Pensasistutusalueita on esitetty myös puiston läpi kulkevien käytävien varrelle, puistoa katualueesta rajaavaksi ja tilaa jäsentäviksi elementeiksi. Useista lajeista koostuvat istutukset toisivat myös elävyyttä puiston yleisilmeeseen. Pensasistutuksissa voidaan käyttää helppohoitoisia massapensaita, esimerkiksi koivuangervoa (*Spiraea betulifolia*), kurtturuusua (*Rosa rugosa*), pihlaja-angervoa (*Sorbaria sorbifolia*), sinikuusamaa (*Lonicera caerulea*) tai keltavuohenkuusamaa (*Diervilla lonicera*).

Pensasistutusten tarkempi sijoittelu on suunniteltava yhteistyössä alueen ylläpidosta, erityisesti nurmikon leikkauksesta, vastaavien henkilöiden kanssa, jotta istutusalueet sijoitetaan ylläpidon kannalta mahdollisimman toimivasti. Istutusten sijoittelussa on myös huomioitava se, että puiston yleisilme ja näkymä alas Laivarantaan pysyvät avoimina.

Kuva 22. Franginpuiston rinnettä

Puiston alueella sijaitseva matonpesupaikka on kesäisin ahkerassa käytössä ja paikan siistin yleisilmeen parantamiseksi ja selkeyttämiseksi alueelle on ehdotettu rannanpuoleisen sivun pensasistutuksien korvaamista yhtenäisellä koivuangervoidanteella. Lisäksi pesupaikalle pitäisi sijoittaa matonpesupaikkaa osoittava opaste sekä tehdä selkeä kulkureitti viereiseltä puistokäytävältä.

Pitkän aikavälin tavoitteena pohjoisrannan viheralueilla on Laivarannan kehittäminen edelleen matkailun ja virkistyskäytön tarpeita vastaavaksi viihtyisäksi ulkoalueeksi. Franginpuistossa tavoitteena on kehittää puistoalueesta ylläpidon kannalta toimiva ja siisti viheralue, jonka elinvoimaisuus ja ominaispiirteet pyritään säilyttämään puustoa ja muuta kasvillisuutta uusimalla. Molempien alueiden kehitystavoitteena on historiallisten ominaispiirteiden säilyttäminen ja vahvistaminen.

3.3.4 Pesäpallopuisto

Pesäpallopuiston alue (Kuva 23) sijaitsee Poppelikadun varrella, Kauppalan etelärannassa sijaitsevan pesäpallokentän vieressä. Puiston lähellä sijaitsevat Yhteiskoulun ja lukion alueet. Alueella sijaitsee

Kauppalan alueen ainoa leikkipaikka, joka käsittää nykyisellään kaksi keinoa, leikkimajan ja jousikeinun. Muuten puistoalue on avointa nurmialuetta muutamia isompia puita lukuun ottamatta. Pesäpallopuistosta on kulkureitti pesäpallokentälle ja kentän katsomoon.

Nykyisellään Pesäpallopuiston leikkipaikka on melko vaatimaton ja lähimpään Ikaalisten seurakunnan ylläpitämään yleiseen leikkipaikkaan on matkaa Vanhan Kauppalan alueelta noin kilometri. Lähin kaupungin ylläpitämä leikkipaikka on puolestaan Pesäpallopuiston alueelta noin kahden kilometrin matkan päässä. Kaikilla Ikaalisten keskustan leikkipaikoilla on keskitytty välinetarjonnan suhteen lapsiin ja leikki-ikäisiin, vaikka koko alueen ikärakennetta tarkasteltaessa voidaan huomata, että yli 15-vuotiaiden osuus Ikaalisten alueen väestöstä on noin 80 %. Merkittävää on myös yli 65-vuotiaiden määrä, jonka ennustetaan kasvavan vuoteen 2020 mennessä 30 prosenttiin alueen koko väestöstä (Ikaalisten kaupunki 2010). Käyttäjäkuntaa tarkastelemalla olisikin perusteltua suunnitella Pesäpallopuiston alueesta kaiken ikäisille käyttäjille toimintoja tarjoava, turvallinen ja viihtyisä ulkoalue.

Urheilupuistoon tulisi valita monipuolisia leikki- ja kuntoiluvälineitä siten, että toimintamahdollisuuksia syntyisi sekä leikkeihin, kuntoiluun ja senioriliikuntaan. Erytystä huomiota pitäisi myös kiinnittää välineiden esteettömyyteen ja turvallisuuteen. Sijoittelulla ei pitäisi korostaa eri käyttäjäryhmille suunnattuja liikuntavälineitä, vaan sitä että kaikki käyttäjät voivat mahdollisuuksiensa mukaan käyttää kaikkia haluamiaan liikuntavälineitä. Liikuntavälineet tulisi sijoittaa yhtenäiselle alueelle, jotta puiston ylläpito olisi vaivattomampaa. Liikunnallisten välineiden lisäksi alueelle on hyvä suunnitella oleskeluun sopivia paikkoja, jotka ovat rauhallisia ja esteettömiä. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että oleskelupaikoille on helppo päästä myös erilaisten apuvälineiden kanssa ja istuinpaikat on varustettu käsinojilla. Oleskelupaikkojen sijoittelu alueelle on tulee miettiä siten, että esimerkiksi leikki- ja kuntoilun alueen toimintaa pystyy seuraamaan niiltä vaivattomasti. Alueen pinnoitteissa on huomioitava, että niillä on vaivatonta liikkua myös erilaisten apuvälineiden kanssa. (Opetusministeriö ym. 2003, 48-51.)

Alueen kasvillisuudeksi tulisi valita Vanhan Kauppalan rakennustapaohjeessa alueelle suositeltavia kasveja. Perinteiset kasvit sopivat alueelle hyvin myös ikäihmisten käytön kannalta, sillä tutut kasvit luovat tuttuuden ja turvallisuuden tuntua ympäristöön. Koska kyseessä on monien eri ikäryhmien ulkoiluun suunnattu alue, on kasvivalinnoissa kiinnitettävä huomiota kasvien myrkyttömyyteen ja allergisoimattomuuteen. Alueen kasvillisuutta pitäisi pyrkiä valitsemaan myös siten, että se loisi vaihtuvia aistielämyksiä eri vuodenaikoina. Kasvillisuuden avulla puistoaluetta voidaan rajata viereisestä katualueesta, jäsennellä alueen eri toimintoja sekä esimerkiksi luoda suoja- ja viihtyisiä oleskelualueita.

Puistoalue tulisi suunnitella visuaalisesta ilmeeltään pienimittakaavaisesti historialliseen miljööseen sopivaksi korttelipuistoksi. Suunnittelun ohjenuorana tulisi noudattaa Vanhan Kauppalan rakennustapaohjetta ja esimerkiksi värimaailma tulisi sovittaa ympäröivään rakennuskantaan. Puistossa tulisi näkyä esimerkiksi muotokielessä tai puiston muissa elementeissä alueen yhteys pesäpalloon. Tilanjaossa on huomioitava, että alueelle jää liikunta- ja leikkialueen sekä käytävä- ja oleskelualueiden lisäksi avointa pelinurmea, jota voidaan talviaikaan esimerkiksi käyttää lumileikkeihin. Tilanjaossa tulee kiinnittää huomiota myös alueen selkeyteen. Materiaalit, kalusteet ja valaisimet tulisi valita muita kauppalan viheralueita vastaaviksi ja alueelle osoittaa opastaulu, josta löytyy leikkipuiston nimi ja osoite, yleinen hätänumero sekä paikan kunnossapitäjä. Lisäksi opastauluja voisi löytyä käytön ohjeistukseksi eri kuntoiluvälineiden yhteydestä.

Pitkän aikavälin tavoitteena Urheilupuiston alueella on kehittää puistoa käyttäjäkunnan tarpeet huomioivaksi monipuoliseksi korttelipuistoksi. Tavoitteena on säilyttää alueelle ominainen pikkukaupunkimainen yleisilme ja avoin näkymä Kyrösjärvelle. Urheilupuiston huomioiminen pesäpallokentän alueen käytön mahdollisessa kehityssuunnittelussa on myös tulevaisuuden kannalta tärkeää.

Kuva 23. Pesäpallopuistosta tulisi suunnitella esteetön perhepuisto kaiken ikäisille

3.4 Toivolansaareen kohteet

3.4.1 Uimarannan ympäristö ja pururadan alue

Toivolansaaren uimarannan alue sijaitsee heti saareen saavuttaessa Toivolansaarentien länsipuolella. Uimarannan ympäristöön kuuluvat rannan lisäksi avoin puistoalue ja parkkipaikka. Alueella sijaitsevia rakenteita ovat laiturien ja hyppytornin lisäksi pukusuojat, sekä rakennushistoriallisesti arvokkaat aitat ja kirkkovenetalas. Uimarannan parkkipaikan läheisyydestä alkaa valaistu pururata, joka kiertää koko saaren alueen ympäri. Pururataa ympäröivät metsäalueet ovat pääasiassa tuoreita tai lehtomaisia havupuuvaltaisia metsiä, mutta alueelta löytyy myös muutamia pienialaisia lehtipuulehtoja. Maastoltaan alue on hyvin vaihtelevaa. Talvisin pururadan alueella on hiihtolatu, josta on yhteys myös Kyrösjärven jäällä ja Kylpylän alueilla kulkeviin latureitteihin.

Uimarannan alueen kehitysideoina on alueen siistin yleisilmeen ja virkistyskäytön parantaminen. Uimarannalle johtavan käytävän varrella on alue, jota käytetään lähialueiden maatuvan kasvijätteen välivarastona (Kuva 24). Kasvijäte on tällä hetkellä saaren sisääntulotien varrella näkyvässä paikassa ja siistin yleisilmeen kannalta varastointipaikka olisi hyvä siirtää näkymättömämmälle alueelle. Rannalle johtavan käytävän yleisilmettä voidaan lisäksi selkeyttää rajaamalla vapaasti kasvava rantakasvillisuus hoidetusta nurmialueesta matalalla pensasaidanteella, esimerkiksi koivuangervolla. Uimarannan alueen virkistyskäyttöä on pyritty parantamaan suunnittelemalla rannan alueelle lisättäväksi penkkejä.

Kuva 24. Uimarannalle johtavan käytävän ympäristöä voidaan siistiä ja selkeyttää siirtämällä kasvijätteen välivarasto näkymättömämpään paikkaan ja rajaamalla rantakasvillisuus hoidetusta puistosta pensasaidanteella

Uimarannan alueella sijaitsee tällä hetkellä ulkoarjoittelualue, joka käsittää kaksi leukapuomia (Kuva 25). Nykyisellään alue ei vastaa virkistysalueiden käyttäjien tarpeita ja tarkoituksena olisikin kehittää kuntoilualuetta monipuolisemmaksi hankkimalla alueelle ulkoarjoitteluun kehitettyjä laitteita, joiden avulla voi harjoittaa esimerkiksi lihaskuntoa tasapainoa ja koordinaatiota. Kuntoilulaitteiden lisäksi alueiden ympärille on suunniteltu viihtyisyyttä lisäävää kasvillisuutta. Uimarannalle suunniteltavan ulkokuntoilualan lisäksi myös pururadan varrelle, leirintäalueen lähistöön, on kehityssuunnitelmassa suunniteltu samanlainen alue. Kuntoilualueiden sijainnin suunnittelussa on pyritty huomioimaan mahdollisimman hyvää käytettävyys ja saavutettavuus läheisiltä virkistysalueilta.

Kuva 25. Uimarannan ulkoarjoittelualue ei vastaa nykyisellään käyttäjien tarpeita

3.4.2 Leirintäalue

Toivolansaaren Leirintäalue (Kuva 26) sijaitsee saaren pohjoiskärjessä. Alue käsittää avoimen matkailuautoille ja -vaunuille varatun nurmialueen lisäksi erilaisia mökkejä ja huoltorakennuksia sekä museoviraston suojeleman entisen kulkutautisairaalan rakennuksen, joka nykyään toimii alueen retkeilymajana. Leirintäalueelta löytyy lisäksi uimaranta, lentopallokenttä, minigolf-rata ja vuonna 2009 valmistunut lasten leikkipaikka retkeilymajan vieressä.

Leirintäalueen kehitysideana on selkeyttää alueen opastusta ja sisääntuloa. Leirintäaluetta erottaa saaren keskiosassa sijaitsevasta vanhainkodin alueesta metsäkaistale ja leirintäalue sijoittuukin suhteellisen huomaamattomasti Toivolansaaren pohjoisosaan. Huomaamattoman sijainnin vuoksi olisi tärkeää, että alueelle olisi opaste jo esimerkiksi Vanhan Kauppalan puolella ennen Toivolansaaren siltaa sijaitsevassa puisessa tienviittapylväässä. Leirintäalueelle johtavan tien alussa sijaitsevan avoimen alueen reunalla voisi nykyisen Toivolansaari Camping- kyltin lisäksi olla myös leirintäalueen kartta, josta selviäisi esimerkiksi mitä palveluita alueelta löytyy. Ennen leirintäalueelle

saapumista sijaitsevan harmaavesipisteen rajaava huonokuntoinen puuaitaus pitäisi kunnostaa tai uusia ja paikalle lisätä harmaavesipistettä osoittava opastekyltti.

Kuva 26. Leirintäaluetta voidaan selkeyttää parannetun opastuksen ja tilanrajausten avulla.

Leirintäalueelle saavuttaessa sijaitseva parkkialue voitaisiin tilanjaon selkeyttämiseksi rajata esimerkiksi koivuangervoaidanteella ja parkkipaikan alueelle lisätä suuntakyltti, joka osoittaa alueen vastaanottona toimivan retkeilymajan suuntaan. Alueen muihin huoltorakennuksiin voitaisiin myös lisätä seinään opastekyltti kunkin rakennuksen sisältämistä toiminnoista. Leirintäalueelta löytyy vieressä kulkevalle pururadalle opaste, mutta selkeää kulkureittiä ei tällä hetkellä alueiden välillä ole. Kehitysideana olisikin tehdä selkeä reitti leirintäalueelta pururadalle. Reitti voisi sijoittua esimerkiksi kehityssuunnitelmassa esitetyn ulkokuntoilun alueen läheisyyteen.

3.4.3 Palstaviljelyalue

Toivolansaarentien länsipuolella sijaitsevalle peltoalueelle on kehityssuunnitelmassa ideoitu perustettavaksi palstaviljelyalue. Toivolansaaren laajoja avoimia peltoalueita on haluttu tällä tavoin käyttää entistä enemmän virkistyskäytön kannalta hyödyksi. Palstaviljelyalueen tarkoituksena on myös tarjota liikunnallisten toimintojen lisäksi mahdollisuus muuhun harrastustoimintaan alueella.

Ennen viljelyalueen perustamista palstaviljelystä kiinnostuneiden henkilöiden määrä pitäisi kartoittaa tiedottamalla palstaviljelyn mahdollisuudesta esimerkiksi paikallislehdessä ja kaupungin Internet-sivuilla. Sen jälkeen aluetta voidaan lähteä suunnittelemaan tarkemmin yhteistyössä asiasta kiinnostuneiden kanssa. Myös paikallisen 4H-yhdytyksen mahdollisuutta toimia yhteistyötahona esimerkiksi palstojen vuokrauksessa ja viljelyyn liittyvässä ohjeistuksessa pitäisi selvittää.

4 HOITOLUOKITUS

Maankäyttö- ja rakennuslaki sekä kaavoitusjärjestelmä määrittävät viheralueiden sijainnin, koon ja pääasiallisen käyttötarkoituksen yhdyskuntarakenteessa. Kaavoituksen viheralueelle määrittämä käyttötarkoitus määrittelee myös karkeasti alueen hoitoluokan eli kustannus- ja laatutason, jolla alue rakennetaan ja ylläpidetään. Viheralueiden tarkempi jakaminen eri hoitoluokkiin tehdään yksityiskohtaisemmassa suunnitteluvaiheessa määrittämällä alueen ympäristötekijät, käyttötarkoitus ja käyttäjät, rakentamisaste sekä hoidon intensiivisyys. Hoitoluokitus kertoo viheralueen ylläpidosta vastaaville henkilöille millaista laatutasoa alueen yleisilmeeltä, käytettävyydeltä ja hoidolta edellytetään ja siten toimii viheralueiden laadun tarkkailun välineenä. Luokituksen avulla viheralueista saadaan myös yleisilmeen, laadun ja kustannusten suhteen keskenään vertailukelpoisia. (Viherympäristöliitto ry, Kaupunginpuutarhurien Seura ry, METO – Kuntien metsäsiantuntijat ry, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Pro Agria Maaseutukeskukset, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio 2007, 8-10.)

Viheralueiden päähoitoluokkia ovat:

- A Rakennetut viheralueet
- B Avoimet viheralueet
- C Taajamametsät

Pääluokat on jaettu alaluokkiin

Täydentäviä luokkia ovat:

- E Erityisalueet
- S Suojelualueet
- R Maankäytön muutosalueet
- O Hoidon ulkopuolella olevat alueet

(Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 8)

Rakennetut viheralueet ovat rakentamistoiminnan tuloksena syntyneitä jatkuvaan edustus- tai käyttötoimintaan suunnattuja viheralueita, esimerkiksi puistoja, liikuntaan suunnattuja alueita, kiinteistöjen pihvoja ja katuviheralueita. Avoimet viheralueet ovat käytön ja hoidon seurauksena avoimiksi muodostuneita alueita, esimerkiksi peltoja ja niittyjä. Taajamametsät ovat asutuksen läheisyydessä sijaitsevia pieniä korkean käyttöasteen metsiköitä, laajempia virkistysmetsiä, suojametsiä, talousmetsiä tai esimerkiksi kasvillisuutensa tai sijaintinsa kannalta merkityksellisiä arvometsiä. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 8, 16, 26, 38).

Erityisalueet ovat muista hoitoluokista ominaispiirteiltään tai hoidoltaan merkittävästi poikkeavia viheralueita, esimerkiksi satama-alueita,

uimarantoja tai urheilualueita. Suojelualueet ovat lain nojalla tai maanomistajan päätöksellä suojelluiksi osoitettuja alueita, esimerkiksi suojeltuja luontotyyppejä tai rakennettuja ympäristöjä. Maankäytön muutosalueiksi hoitoluokituksessa merkitään kaavoituksessa rakentamiseen tai rakentamisen vaikutuspiiriin osoitetut alueet. Hoidon ulkopuolella olevat alueet ovat alueita, joihin ei riittämättömien resurssien tai muiden resursointikysymysten takia kohdisteta hoitoa. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 49-51.)

4.1 Viheralueiden hoito Vanhassa Kauppalassa ja Toivolansaareissa

Ikaalisten kaupungin vihertoimi suunnittelee, rakentaa ja ylläpitää kaupungin viheralueita. Vihertoimella on hoidettavanaan koko Ikaalisten alueella puistoja noin 40 hehtaaria, katuviheralueita noin 7 hehtaaria, ja taajamametsää noin 180 hehtaaria. Lisäksi hoidettavana on avoimia peltoalueita, urheilualueita, leikkikenttiä ja piha-alueita. Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueella hoidettua puistoa on noin 8,6 hehtaaria, katuviheralueita 0,6 hehtaaria ja taajamametsiä noin 4,9 hehtaaria. Vihertoimella on kuusi vakituista työntekijää, joiden lisäksi viheralueilla työskentelee kesäkaudella kausityöntekijöitä eri pituisissa työsuhteissa. Työntekijöiden määrä on pysynyt samana jo pitkään ja vakituisilla työntekijöillä alkaa olla jo yli kahden vuosikymmenen työkokemus viheralueiden hoidosta. (Ahokas, haastattelut kesä-syksy 2011; Ikaalisten kaupunki 2011a)

Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren viheralueilla ei ole aikaisempaa hoitoluokitusta, vaikka eri alueiden hoito nykyisellään vastaakin paljolti hoitoluokituksen periaatteita. Koska suuri osa viheralueista on perustettu 1900-luvun alussa, ovat hoidon pääpiirteet määräytyneet alueille pitkän ajan kuluessa. Kaavoitus on määrittänyt viheralueille käyttötarkoituksen, jonka mukaisesti alueita on rakennettu ja ylläpidetty. Alueiden ympäristötekijät, käyttötarkoitus ja sijoittuminen kaupunkirakenteeseen ovat tarkentaneet eri alueiden hoitoa, ja vuosien saatossa tehdyt alueiden kehitys- ja korjaustoimet ovat muokanneet hoidon intensiteettiä ja tavoitteita. Pitkän työuran alueilla tehneet vakituiset työntekijät ovat oppineet tuntemaan eri alueiden ominaispiirteet ja hoidon laatuvaatimukset ja tavoitteet. Hoitoluokituksen avulla voidaan kuitenkin esimerkiksi uusille työntekijöille ja vihertoimen ulkopuolisille henkilöille luoda kokonaiskäsitys vihertoimen työstä ja ylläpidon laatutasosta eri viheralueilla.

Kauppalan ja Toivolansaaren Viheralueet (Kuva 27) on tällä hetkellä jaoteltu kaavoituksen perusteella kahdeksaan eri päätyyppiin:

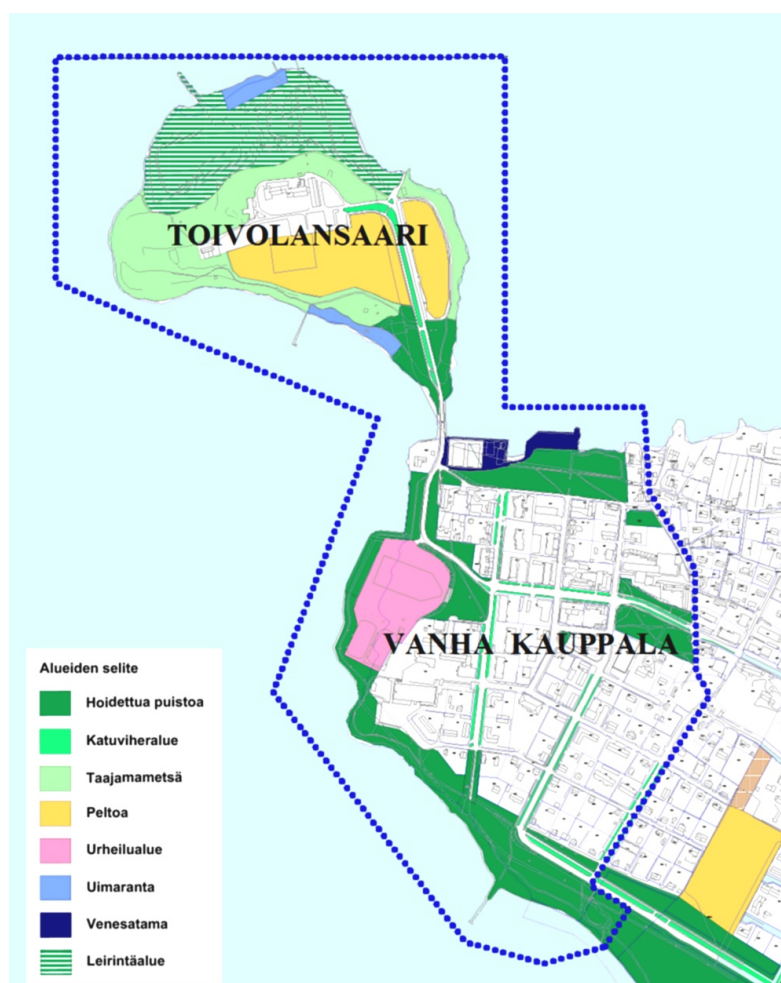
- Hoidettu puisto
- Katuviheralue
- Taajamametsä

- Pelto
- Urheilualue
- Uimaranta
- Venesatama
- Leirintäalue

Lisäksi viheralueisiin kuuluvat Yhteiskoulun, kaupunginviraston ja Toivolansaaren vanhainkodin piha-alueet.

Hoidettu puisto ja katuviheralueet käsittävät erilaisia rakennettuja viheralueita, joiden nykyinen hoitotaso vastaa paljolti hoitoluokituksen A-hoitoluokan edustus-, käyttö-, ja suojaviheralueiden hoitoa. Hoidon intensiteettiin puistoalueilla vaikuttaa alueen sijainti ja rakenteisuusaste. Hoidon tavoitteille ja laadulle eri alueilla ei kuitenkaan ole tällä hetkellä tarkkoja määritelmiä. Pääperiaatteena hoidossa on alueiden pitäminen käytön kannalta mahdollisimman toimivina ja turvallisina sekä siisteinä kasvillisuuden ja rakenteiden suhteen. Toivolansaaren avoimia peltoalueita on hoidettu sekä viljelyn, niiton että laidunnuksen keinoin. Hoidon tavoitteena on ollut säilyttää saaren maisemarakenteelle tärkeiden peltoalueiden avoimuus, peltoalueella sijaitseva muinaismuistolain rauhoittaman kivikautisen asuinpaikan alue huomioiden. Taajamametsiä on hoidettu C2-ulkoilu- ja virkistysmetsien tapaan puustoa harventamalla ja vanhoja yli-ikäisiä puita poistamalla. Hoidon tavoitteena alueella on ollut ylläpitää lajistoltaan ja ikärakenteeltaan mahdollisimman monipuolista puustoa alueen suojellut lehtokasvillisuusalueet huomioiden.

Uimarannan alueiden hoito perustuu paljolti lain sanelemiin ohjeisiin esimerkiksi uimapaikkojen turvallisuuskysymyksistä. Hoidon tavoitteena on ollut pitää uimarannan alue siistinä, viihtyisänä ja käytön kannalta turvallisena virkistysalueena. Leirintäalue ja venesatama ovat erikoisalueita, joiden käyttö ja hoito painottuu uimarannan tavoin kesäkaudelle. Alueet käsittävät A-hoitoluokan viheralueiden lisäksi rakenteita ja rakennuksia, joiden hoito tehdään erillisten suunnitelmien mukaan. Hoidon tavoitteena on alueille ominaisen virkistyskäytön toimivuus, siisti yleisilme ja turvallisuus. Myös kauppalan alueilla sijaitsevat urheilualueet hoidetaan alueiden omien hoitosuunnitelmien mukaisella tavalla. Hoidon tavoitteena on virkistyskäyttömahdollisuuksien takaaminen ympäri vuoden, esimerkiksi kesäkaudella pelikenttien ja kuntoreittien ja talvikaudella latujen ja jääkenttien ylläpito.

Kuva 27. Vanhan kauppalan ja Toivolansaaren viheralueiden tyypit (Ikaalisten kaupunki 2011b)

4.2 Hoitoluokitus Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueille

Alueille suunniteltu hoitoluokitus on tehty Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 36 Viheralueiden hoitoluokitus mukaan. Viheralueiden jaottelu eri hoitoluokkiin on tehty arvioimalla karttamateriaalia, alueiden nykyistä ylläpitoa, ympäristötekijöitä ja käyttötarkoitusta. Lisäksi alueilla on tehty omakohtaista havainnointia ja viheralueiden hoitoa on myös kartoitettu haastattelujen avulla. Hoitoluokituksen tarkoituksena on tarkentaa ja selkeyttää erilaisten viheralueiden hoidon laatua ja tavoitteita. Luokituksen avulla voidaan myös seurata entistä tehokkaammin hoitokustannuksia ja hoidon laadun toteutumista ja sitä kautta tehostaa ylläpidon resursointia alueilla, joiden ylläpidossa havaitaan kehittämiskohteita. Hoitoluokitus on tehty alueiden nykytilaa vastaavaksi ja kehityssuunnitelma on ideoitu siten, että hoitoluokitus pysyy pääosin samana kehitysideoiden toteuttamisesta riippumatta. Aiheutuvat muutokset alueiden hoitoon on esitetty erikseen. (Liite 3)

4.2.1 A Rakennetut viheralueet

Rakennetut viheralueet ovat rakennustoiminnan tuloksena aikaansaatuja käyttöä kestäväksi tarkoitettuja erilaisia puistoja, aukioita, katuviheralueita, kiinteistöjen piha-alueita sekä leikkiin ja liikuntaan tarkoitettuja alueita. Jos alueet on tarkoitettu katseluun, on kulku ohjattu käytäville ja toiminta kulutusta kestäville pinnoille. Rakennetut viheralueet käsittävät luonnon- ja istutetun kasvillisuuden lisäksi erilaisia rakenteita, kalusteita, varusteita ja päällystemateriaaleja. Hoidon tavoite on pitää alue suunnitelman mukaisena. Hoitoluokituksen mukaisia rakennettuja viheralueita ovat A1-edustusviheralueet, A2-käyttöviheralueet ja A3-käyttö- ja suojaviheralueet. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 16.)

A1-edustusviheralueet

Edustusviheralueet ovat keskeisellä paikalla kaupunkirakenteessa tai historiallisissa erityiskohteissa sijaitsevia, korkeatasoisesti rakennettuja ja ylläpidettyjä tärkeiden julkisten rakennusten pihoja, keskeisiä kaupunkipuistoja, -aukioita tai niiden osia. Edustusviheralueet käsittävät runsaasti rakenteita ja alueilla käytetyt materiaalit ovat korkealuokkaisia. Viheralueiden ensisijaisena tarkoituksena on tuottaa korkeatasoisen rakennustaiteen ja puutarhakulttuurin elämyksiä. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 17, 20.)

Hoidon tavoitteena on paikan omaleimaisen arkkitehtonisen ja historiallisen ilmeen ylläpitäminen jatkuvasti edustavana ja erittäin hyvässä kunnossa. Hoitotoimenpiteitä tehdään alueella päivittäin ja hoito on intensiivistä. Havaitut puutteet edustusviheralueella korjataan välittömästi. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 17, 20.)

A1-hoitoluokkaan on osoitettu Ikaalisten Vanhan Kauppalan alueella Lippuaukio ja kaupungintalon edusta (Kuva 28).

Kuva 28. Lippuaukiota ja kaupungintalon edustaa

A2-käyttöviheralueet

Käyttöviheralueet ovat alueen käytön ja toiminnan ehdoilla rakennettuja kaupunkipuistoja, aukioita, liikenneviheralueita, kiinteistöjen viheralueita sekä erilaisia liikuntaan ja leikkiin tarkoitettuja ympäristöjä. Alueilla on yleensä runsaasti istutettua puu- ja pensaskasvillisuutta sekä nurmikoita ja paikoitellen korkeatasoisia rakenteita. Käyttöviheralueiden tarkoituksena on toimia oleskelun, leikin ja pienimuotoiseen pelaamisen viihtyisinä, turvallisina ja toimivina käyttöympäristöinä. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 18, 21.)

Hoidon tavoitteena on pitää monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja hyvin toimiva viheralue hyvässä kunnossa säännöllisillä, yleensä viikoittain tehtävillä, hoitotoimenpiteillä. Rakenteiden, kasvillisuuden ja laitteiden turvallisuutta ja alueen siisteyttä tarkkaillaan säännöllisesti. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 18, 21.)

A2-hoitoluokkaan on Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren alueilla osoitettu Turkinpuisto, Kisapuisto, Patsaspuisto, Lehmuspui-
sto, Pesäpallopuisto, katuviheralueet sekä kaupungin virastotalon, Yhteiskoulun ja Toivolansaaren vanhainkodin piha-alueet (Kuva 29).

Kuva 29. Pesäpallopuistoa, Kisapuistoa ja kaupungin virastojen sisäpihaa

A3-käyttö- ja suojaviheralueet

Käyttö- ja suojaviheralueet ovat ilmeeltään puistomaisia rakennetun ja luonnonympäristön välimaastoon sijoittuvia puistoja, puistomaisia suojavyöhykkeitä tai niiden osa-alueita, kiinteistöjen piha-alueiden luonnonmukaisempia osia, liikenneviheralueita ja katuviheralueita ydinkeskustan ulkopuolella. Alueiden kasvillisuus muodostuu sekä istutetusta että luonnonkasvillisuudesta ja niittymäisistä nurmialueista. Rakenteita alueilla on niukasti. Käyttö- ja suojaviheralueita käytetään oleskeluun, liikuntaan ja pelaamiseen. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 19.)

Alueiden hoidon tavoitteena on säännöllisten hoitotoimenpiteiden avulla

puistomaisen yleisilmeen säilyttäminen, ulkoiluedellytysten turvaaminen ja turvallisuuden ja suojavaikutuksen ylläpitäminen. Lisäksi tavoitteena on kasvillisuuden, kulkureittien, laitteiden ja rakenteiden kunnon ja turvallisuuden ylläpito. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 19, 21.)

A3-hoitoluokkaan on osoitettu Vanhan Kauppalan eteläranta, Franginpuisto, Leipurinpuistikko sekä Toivolansaaren puistoalueet (Kuva 30).

Kuva 30. Franginpuistoa ja Toivolansaaren puistoaluetta

Rakennettujen viheralueiden hoito

Hoitoluokitettujen viheralueiden hoito suoritetaan Viherympäristöliitto ry:n julkaisun 36 *Viheralueiden hoito VHT '05* mukaisesti. Puhtaanapitoluokitus on A1 ja A2 viheralueilla P2 ja A3- alueilla P3.

Taulukko 1. Ote puhtaanapitoluokituksesta (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 54)

Puhtaanapitoluokka	P1	P2	P3	
	päivittäin ma-la toimenpidekerta	työpäivinä ma-pe toimenpidekerta	viikoittain	toimenpidekerta
Roskat				
roska-astoiden tyhjennys irtoroskien poisto päälysteiden puhdistaminen roskista	1	1	2	1
Muut toimenpiteet				
kalusteiden puhdistus	1	1	2	1
kalusteiden pesu	2 kertaa kuukaudessa	2 kertaa kuukaudessa	3 kertaa puhtaanapitokaudessa	
sidottujen päälysteiden pesu	1 kerran viikossa	1 kerran viikossa	2 kertaa puhtaanapitokaudessa	

4.2.2 B Avoimet viheralueet

Avoimia viheralueita ovat käytön ja hoidon kautta avoimiksi muodostuneet erilaiset pelto- ja niittyalueet. Pellot ovat muokattuja ja kylvettyjä maa-alueita, joilla viljellään hyöty- tai maisemakasveja. Niittyjä ovat puolestaan maatalouden seurauksena syntyneet niityt ja laidunalueet, viljelystä poistuneet pellot, heinittyneet nurmialueet, perustetut uusniityt ja luonnonniityt. Alueilla voi esiintyä puita ja pensaita sekä yksittäin että

ryhmissä. Niittykasvillisuutta löytyy myös teiden pientareilta. Peltojen ja niittyjen avulla lisätään maiseman vaihtelevuutta ja avoimuutta ja tarjotaan taajaman asukkaille luontoelämyksiä. Niityt ovat valoisia ja avoimia kasvupaikkoja, joilla on omanlaisensa monimuotoinen kasvi- ja eläinlajisto. Hoitoluokituksen mukaisia avoimia viheralueita ovat B1 Maisemapelto, B2-käyttöniitty, B3-maisemaniitty ja laidunalue, B4-avoin alue ja näkymä sekä B5-arvoniitty. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 26.)

B3-maisemaniitty ja laidunalue

Maisemaniityt ovat kulttuurimaiseman ja luonnon monimuotoisuuden säilyttämisen perusteella avoimina säilytettäviä alueita, joiden kasvipeite muodostuu pääosin ruohovartisista luonnonkasveista. Maisemaniittyjä käytetään ensisijaisesti maisemasta ja niittykasvillisuudesta nauttimiseen ja alueiden osittainen ulkoilu- ja virkistyskäyttö mahdollista. Liikkuminen alueilla on ohjattu käytäville ja niitypoluille. Maisemaniityt voivat olla virkistysaluetta, puistoa tai liikenneviheraluetta ja myös osa alueelle tärkeää kulttuuri- tai perinnemaisemaa. Maisemaniittyjen hoidon tavoitteena on säilyttää avoin hoidettu kulttuurimaisema ja ylläpitää alueille ominaista niitylajistoa. Alueiden hoito suoritetaan yleensä niittämällä tai murskaamalla kasvusto 1-2 kertaa kasvukauden aikana. Niitylajien menestymistä voidaan edistää korjaamalla niittojäte pois. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 29, 35.)

Laidunalueet ovat laiduntamalla hoidettavia niittyjä ja muita puoliavoimia alueita, jotka lisäävät luonnon monimuotoisuutta ja tarjoavat asukkaille mahdollisuuden kokea laidunperinteen tuottamia elämyksiä. Laidunalueet sijaitsevat eläinten hyvinvoinnin kannalta sopivilla alueilla, esimerkiksi asutuksen läheisyydessä, reittien varrella tai osana toiminnallisia alueita. Laidunalueiden hoito määritellään erillisessä hoitosuunnitelmassa, joka on tehty yhteistyössä asiantuntijan ja eläinten omistajan kanssa. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 30, 35.)

B3-hoitoluokkaan on osoitettu Toivolansaaren peltoalueet, joilla sijaitsee myös lammasten laidunalue (Kuva 31).

Kuva 31. Toivolansaaren pelto- ja laidunaluetta

4.2.3 C Taajamametsät

Metsät ovat ulkoilu- ja virkistysmahdollisuuksia sekä elämyksiä tarjoavia puuston peittämiä alueita, joille on tunnusomaista on luonnonvarainen pensas- ja aluskasvillisuus. Metsät ovat tärkeitä maisemarakenteelle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Lisäksi ne toimivat suojavyöhykkeinä häiriötä aiheuttavien toimintojen läheisyydessä. Metsien hoito suoritetaan kuviokohtaisesti, eli puustoltaan, kasvuolosuhteiltaan ja hoitotarpeiltaan yhtenäisin aluein. Kuvioiden hoitoluokka määritetään kuvion sijainnin, käytön, maiseman ominaispiirteiden sekä luontoarvojen mukaan. Hoitolukituksen mukaisia taajamametsiä ovat C1-lähimetsä, C2-ulkoilu- ja virkistysmetsä, C3-suojametsä, C4-talousmetsä, C5-arvometsä. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 38.)

C2-ulkoilu- ja virkistysmetsä

C2.1-ulkoilumetsä

Ulkoilumetsä on pääosin ulkoiluharrastuksiin, liikuntaan ja virkistykseen, käytetty metsäalue, joka sijaitsee taajaman yhteydessä tai sen reuna-alueilla. Alueella voi olla ulkoilukäyttöä palvelevia rakenteita ja kulkureittejä. Alueen hoidon tavoitteena on hoidettu ja monimuotoinen puustoltaan uudistuva ja elinvoimainen metsä, joka tarjoaa mahdollisuudet viihtyisään ja turvalliseen virkistyskäyttöön. Hoitotöitä tehdään vaihdellen 5–10–20 vuoden välein kuviokohtaisten hoitotavoitteiden mukaisesti. Työmenetelmänä voi olla koneellinen korjuu tai metsurintyö. Hakkuu- ja hoitotähteet korjataan pois kulkureiteiltä ja osittain myös laajemmilta alueilta. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 40, 44.)

C2.1-hoitoluokkaan on osoitettu Toivolansaaren metsäalueet (Kuva 32).

Kuva 32. Toivolansaaren virkistysmetsää

4.2.4 E Erityisalueet

Erityisalueet ovat viheralueita, joiden käyttö tai ominaispiirteet ovat niin poikkeavia, ettei alueita voi sisällyttää mihinkään muuhun hoitoluokkaan, esimerkiksi satama-alueet, uimarannat ja matonpesupaikat. Erityisalueet kuvataan ja nimetään. Erikoisalueiden hoito tehdään kohdekohtaisen hoitosuunnitelman mukaisesti. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 49.)

Vanhan kauppalan ja Toivolansaaren alueella sijaitsevat erityisalueet on kuvattu alla olevissa kuvissa:

Kuva 33. Venesatama

Kuva 34. Leirintäalue

Ikaalisten Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren julkisten viheralueiden

Kuva 35. Uimarannat

Kuva 36. Urheilukentät

Kuva 37. Matonpesupaikka

Kuva 38. Toivolansaaren taimistoalue

4.2.5 S Suojelualueet

Suojelualueet ovat lain nojalla tai maanomistajan päätöksellä suojelluiksi osoitettuja alueita, joista määrätään seuraavissa laeissa:

- Luonnonsuojelulaki (1996/1096)
- Metsälaki (1996/1093)
- Maankäyttö- ja Rakennuslaki (1999/132)
- Muinaismuistolaki (1963/295)
- Rakennussuojelulaki (1985/60)

(Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 50.)

Luonnonsuojelulailla suojelluilla alueilla hoitotoimenpiteitä tehdään vain ympäristökeskuksen hyväksymän suojeluarvon vaatiman erillisuunnitelman mukaan. Muille suojelualueille voidaan laatia erillisiä hoitosuunnitelmia. (Viherympäristöliitto ry ym. 2007, 50.)

S-hoitoluokan lain nojalla suojeltuihin kohteisiin kuuluvat Toivolansaaren muinaismuistoalue ja Koko Vanhan Kauppalan kulttuurihistoriallisesti merkittävä alue. Lisäksi suojeltuihin kohteisiin on Toivolansaaren 2004 vuoden asemakaavan muutoksen yhteydessä tehtyjen selvitysten perusteella osoitettu kaksi paikallisesti merkittävää lehtolaikkua, Toivolansaarentien säilytettäväksi osoitetut koivukujanteet ja Vanhainkodin kulttuurihistoriallisesti merkittävä pihaympäristö.

Toivolansaaren peltoalueella sijaitsee kaivauksilla todettu muinaismuistolain suojelema kivikautinen asuinpaikka. Muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen ilman lain nojalla annettua lupaa on kielletty (Muinaismuistolaki 1963/295). Muinaismuistoalueen ja sen lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja

hoitoa suunniteltaessa on kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi otettava huomioon muinaisjäännösten suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja liittyminen arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin. Toimenpiteitä suunniteltaessa on pyydetty lausunto museoviranomaisilta. (Pirkanmaan liitto 2007.)

Vanhan Kauppala on museoviraston valtakunnallisesti merkittäväksi rakennetuksi ympäristöksi luokittelema alue. Alueen suunnittelussa, rakentamisessa ja käytössä on edistettävä kulttuuriympäristön arvojen säilymistä ja tarkemmassa kaavoituksessa on otettava huomioon kulttuuriympäristön kokonaisuus ja ominaislaatu. Käyttö ja rakentaminen tulee sopeuttaa alueen kulttuuriperintöön ja ominaislaatuun. Kulttuuriympäristöön merkittävästi vaikuttavissa hankkeissa on pyydetty lausunto museoviranomaisilta ja alueelliselta ympäristökeskukselta. (Museovirasto 2009; Pirkanmaan liitto 2007.)

4.2.6 Hoitoluokituksen ja kehityssuunnitelman tuomat muutokset viheralueiden hoitoon

Tehdyn hoitoluokituksen seurauksena aiemmin hoidettua puistoa käsittäneet viheralueet on jaoteltu tarkemmin alueiden käyttötarkoituksen, ympäristötekijöiden ja hoidon intensiteetin mukaan kolmeen eri A-hoitoluokkaan, A1-edustusviheralueisiin, A2-käyttöviheralueisiin ja A3-käyttö- ja suojaviheralueisiin. Katuviheralueiden hoito on myös osoitettu Toivolansaaren suojelluiksi osoitettuja puukujanteita lukuun ottamatta tehtäväksi A2-käyttöviheralueiden mukaisesti. Aiemmin taajamametsää käsittäneet alueet on osoitettu C2.1-ulkoilumetsän hoitoluokkaan ja taajamametsäalueilta on myös erotettu omiksi erillisiksi alueikseen kaksi suojeltua lehtokasvillisuuslaikkua. Peltoalueet on hoitoluokituksessa tarkennettu B3-maisemaniitty- ja laidunalueeksi, ja lisäksi peltoalueilta on erotettu hoitoluokituksessa omaksi suojelunalueekseen muinaismuistoalue. Tehtyyn hoitoluokitukseen on myös merkitty suojelunalueiksi koko Vanhan Kauppalan alue sekä Toivolansaaren vanhainkodin pihaympäristö. Leirintäalue, uimaranta, venesatama, urheilukentät ja matonpesupaikka on hoitoluokituksessa erotettu omiksi erityisalueikseen.

Kehityssuunnitelman toimenpiteet muuttavat hoitoluokitusta siten, että Toivolansaaren peltoalueelle esitetty palstaviljelyalue kuuluisi toteutuessaan hoitoluokkaan E, erikoisalue. Alueen hoito suoritetaan erillisen suunnitelman mukaan. Pesäpallopuistoon suunnitellun korttelipuiston myötä alueen puhtaanapitoluokitus muuttuisi luokasta P3 luokkaan P2. Muuten hoitoluokitus säilyy viheralueilla muuttumattomana.

5 POHDINTA

Ikaalisten Vanhan Kauppalan ja Toivolansaaren luonnonympäristö ja historialliset ominaispiirteet luovat alueiden kehittämiseksi ja hoidolle sekä mahdollisuuksia että haasteita. Pitkä historia ja sen myötä syntyneet omaleimaiset piirteet ympäristössä luovat pohjan alueiden identiteetin ja yhtenäisyyden vahvistamiselle viheralueiden kehittämisen kautta. Vanhan Kauppalan alueella historiallista ympäristöä yhdistää edelleen ruutuasemakaava ja pääkatuja reunustavat puukujanteet, mutta vuosisatojen vaihteen puukauppalamiljöö on kuitenkin ajan saatossa pirstoutunut vanhan rakennuskannan väistyttyä uusien talotyyppeiden ja rakentamistavan tieltä. Kaupungin omistamat yleiset viheralueet ovat keskittyneet Kauppalanniemen rannoille ja Kauppalan keskusta-alueiden yleisilme riippuu nykyisellään paljolti yksityisistä kiinteistöistä ja niiden piha-alueista. Tämän vuoksi yleisten viheralueiden kehittämisen lisäksi alueen laajemmän yhtenäisen ilmeen luominen edellyttäisi yhteistyötä yksityisten kanssa ja asukkaiden kiinnostuksen herättämistä omaan asuinympäristöönsä ja sen historiaan.

Viheralueiden historiallisten piirteiden suojeleminen ja määrittäminen on sinänsä haasteellista, sillä viheralueilla luonto elää jatkuvassa muutoksen tilassa. Lisäksi jokaisella aikakaudella on oma arvomaailmansa ja käsityksensä siitä mikä ympäristössä on suojelun ja säilyttämisen arvoista. Täten historian elementit ja piirteet, joita eri aikakaudet nostavat esiin ympäristöstä peilaavat kuitenkin vain sen hetken arvomaailmaamme ja kauneuskäsitystämme. Kymmenien vuosien päästä alueen ympäristö ja sen arvokkaat kohteet saatetaan nähdä aivan eri valossa. Vaikka alueita siis halutaankin kehittää historian lähtökohdista, on kuitenkin tärkeää muistaa, että viheralueiden suunnittelu ei perustu pelkästään historiaan. Jos alueita suunniteltaisiin vain vanhaa säilyttäen ja jäljitellen, syntyisi käytettävyydeltään nykyhetkeä ja tulevaisuuden tarpeita vastaamattomia ympäristöjä. Suunnittelussa on siis mietittävä tarkoin miten ja mitkä alueiden historialliset piirteet voivat tuoda lisäarvoa alueiden nykyisen käytön ja tulevaisuuden kannalta.

Matkailulla on elinkeinona pitkät perinteet Kauppalassa ja alueen historiallista ilmettä sekä Toivolansaaren maankäyttöä halutaan kehittää erityisesti alueiden matkailuarvon näkökulmasta. Toisaalta Kauppalan ja Toivolansaaren alueet ovat myös tärkeitä erityisesti kaupunkilaisten jokapäiväisen virkistyskäytön kannalta. Matkailu painottuu alueella kesäaikaan, mutta jokapäiväistä virkistyskäyttöä on alueilla ympäri vuoden ja siten esimerkiksi myös muiden vuodenaikojen käyttömahdollisuuksiin pitäisi panostaa. Tulevaisuudessa olisikin tärkeää miettiä, miten alueita voidaan parhaiten kehittää molemmat näkökulmat huomioiden. Jokapäiväisen käytön kohentamisella alue pidetään elävänä ja siten myös edistetään esimerkiksi matkailun edellytyksiä alueilla.

Alueiden kehittämisessä tulee myös huomioida ylläpidon resurssien riittävyys ja hoidon kauaskantoinen suunnittelu. Alueiden kehitys on siis toteutettava siten, että hoidon intensiteettiä ei tarvitse lisätä merkittävästi. Hoitoluokituksen tekeminen voi osaltaan tehostaa hoidon laadun tarkkailua ja resurssointia eri alueiden välillä ja siksi se olisikin hyvä tehdä Toivolansaaren ja Vanhan Kauppalan lisäksi kaikille Ikaalisten keskustan viheralueille. Siten kaikki alueet olisivat keskenään hoidon suhteen vertailukelpoisia. Hoidon resurssointi tulee korostumaan erityisesti nykyisen kaupunkikehityksen myötä, jossa kaupan keskus on siirtymässä entistä enemmän pois Ikaalisten keskusta-alueelta kolmostien läheisyyteen. Kehityksen myötä voi tulla väistämättömäksi kohdistaa entistä enemmän investointeja ja ylläpidon resursseja kaupan keskuksen alueille. Tämän vuoksi olisi perusteltua laatia koko Ikaalisten keskustaa koskeva pitkän tähtäimen viheralueiden kehityssuunnitelma, jotta viheralueiden käytettävyys ja ylläpito säilyisivät mahdollisimman toimivina kaikilla keskustan alueilla.

LÄHTEET

- FCG Planeko Oy. 2008. Ikaalisten kaupunki, palveluverkkoselvitys. Viitattu: 2.10.2011. http://ameba.lpt.fi/~toivkir2/tyot/Ikaalinen_pvs_Raportti_19122008.pdf
- Hukkanen, E. 17.10.2011. Vanhan Kauppalan Tiedostoja. Vastaanottaja Helena Tuominen. [Sähköpostiviesti]. Viitattu 20.10.2011.
- Ikaalisten kaupunki. 2002. Ikaalisten kaupungin rakennusjärjestys. Viitattu: 10.2.2011. <http://ikaalinen-fi-bin.directo.fi/@Bin/f83bfd3306f0bb447b70eac5b5c43ea2/1322065287/application/pdf/50022/Rakennusjarjestys.pdf>
- Ikaalisten kaupunki. 2005. Keskeisen alueen osayleiskaava 23.8.2005.
- Ikaalisten kaupunki. 2009. Ikaalisten kaupungin elinkeino-ohjelma 2009-2015.
- Ikaalisten kaupunki. 2010. Ikaalisten kaupunki Taskutilasto. Viitattu 17.10.2011. <http://www.ikaalinen.fi/@Bin/52356/Taskutilasto+2010.pdf>
- Ikaalisten kaupunki. 2011a. Puistot, torit ja ulkoliikunta-alueet. Viitattu: 2.10.2011. <http://www.ikaalinen.fi/kaupunki/palvelut/asuminen-ja-ymparisto/puistot-torit-ja-ulkoliikunta-al/>
- Ikaalisten kaupunki. 2011b. Vanhan Kauppalan Kaavayhdelmä ja Toivolansaaren ja Vanhan kauppalan kanta- ja viheraluekartta. Ikaalinen: Ikaalisten Tekniset palvelut.
- Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy. 2011. Wanhan Kauppala. Viitattu 2.10.2011. http://www.kylpylakaupunki.fi/fi/naehtaevyydet/wanha_kauppala/
- Karhunen, M. 2009. Kaunis on kauppala. Ikaalinen: Kehittämissyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy.
- Koskelo, J. 1985. Ikaalisten kauppala vuosisatamme alussa. Ikaalinen. Ikaalinen-Seura.
- Lehmuspuiisto, V., Åkerblom, S. 2007. Opetusministeriö, Liikuntapaikkajulkaisu 94, Iäkkäiden ihmisten liikuntapaikkojen suunnittelu. Vammala. Rakennustieto Oy

Muinaismuistolaki (1963/295)

Meijerialan ammattilaiset. 2009. TKL:n terveys- ja kuntolomat ry:n kehitys. Viitattu 2.10.2011. http://www.mvl.fi/tkl/tkl_-_historiaa

Museovirasto, rakennushistorian osasto. 1976. Vanha Ikaalinen, Ikaalisten kauppala, rakennushistoriallinen inventointi. Kangasala: Ikaalinen Oy.

Museovirasto. 2009. Valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt, Ikaalisten vanhan kauppalan alue ja Ikaalisten kirkon seutu. Viitattu 2.10.2011. http://www.rky.fi/read/asp/r_kohde_det.aspx?KOHDE_ID=4076

Opetusministeriö, Rakennustieto Oy. 2003. Opetusministeriö, Liikuntapaikkajulkaisu 85, Esteetön perhepuisto ja liikuntapolku. Tampere: Opetusministeriö

Pirkanmaan liitto. 2007. Pirkanmaan 1. maakuntakaavakartta ja -selostus. Viitattu 20.10.2011. <http://www.pirkanmaa.fi/suomi/maakaava/laadinta/kaavaehdotus.html>

Raipala, L. 2011. Kauppalan sydän saa viime silauksen. Pohjois-Satakunta. 8.9.2011.

Salminen, S. 2011. Vanhaa Kauppala rumentanut Sale puretaan. Pohjois-Satakunta. 16.6.2011.

Seppälä, P. 2009. Ikaalisten Wanha Kauppala. Sastamala: Ikaalinen Oy.

Suunnittelukeskus Oy. 1989. Keskustan asemakaava ja asemakaavan muutos 31.10.1989.

Suunnittelukeskus Oy. 2000. Ikaalisten Wanhan Kauppalan Kehityssuunnitelma 2000. Ikaalinen: Kehittämisyhtiö Ikaalisten Kylpyläkaupunki Oy.

Suunnittelukeskus Oy. 2004a. Toivolansaaren asemakaavan muutos 15.3.2004.

Suunnittelukeskus Oy. 2004b. Toivolansaaren asemakaavan muutos, kaavaselostus.

Tiusanen, P. 2002. Rakennetun ympäristön ja maisemahistorian perusselvitys, Ikaalinen, Toivolansaari.

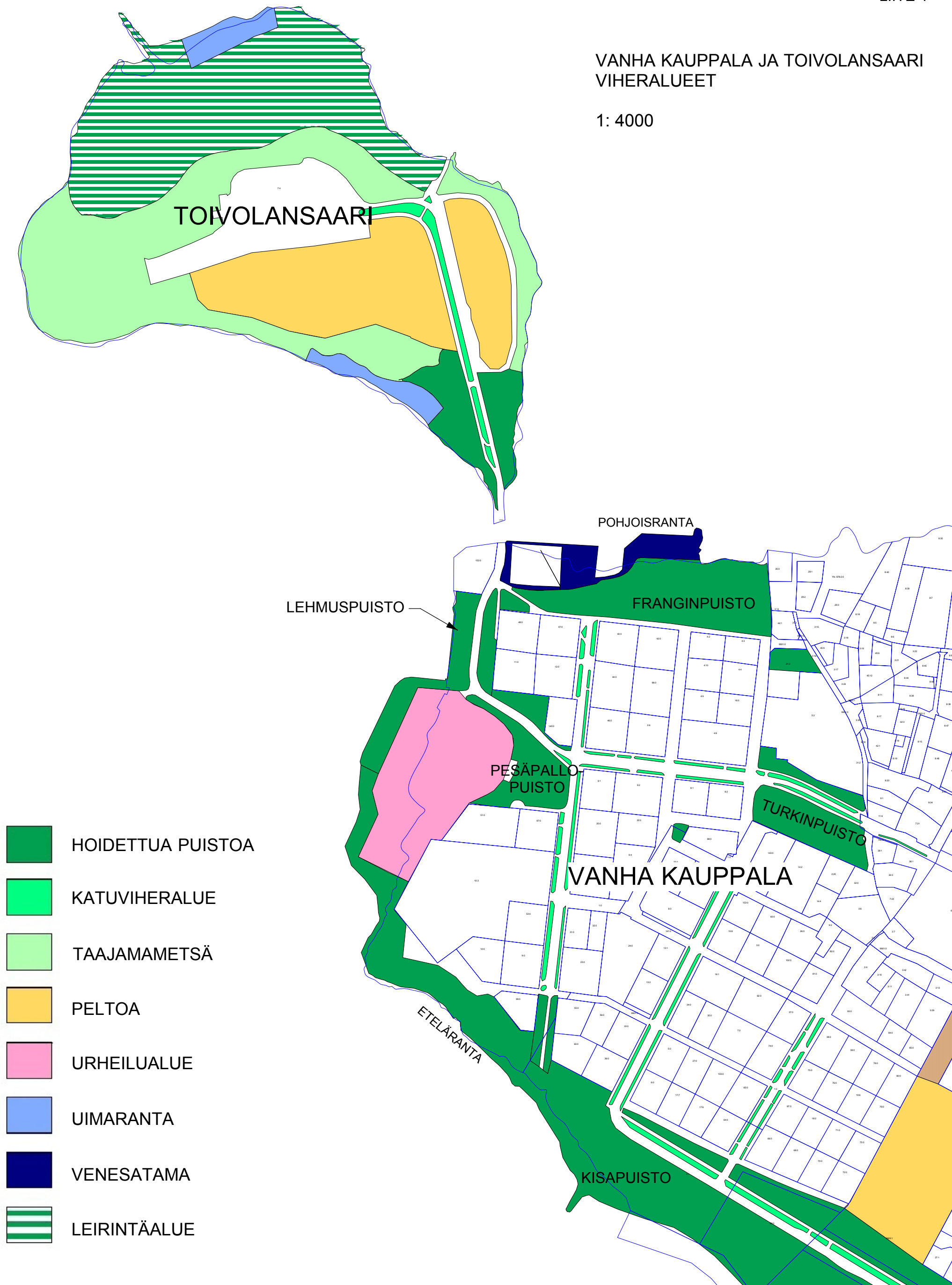
Viherympäristöliitto ry, Kaupunginpuutarhurien Seura ry, METO – Kuntien metsäasiantuntijat ry, Maa- ja kotitalousnaisten Keskus, Pro Agria Maaseutukeskukset, Metsätalouden kehittämiskeskus Tapio. 2007. Viheralueiden hoitoluokitus, julkaisu 36. Helsinki: Viherympäristöliitto ry.

Haastattelut:

Ahokas, M. 2011. Kaupunginpuutarhuri. Ikaalinen. Haastattelut kesäsyksy 2011.

VANHA KAUPPALA JA TOIVOLANSAARI
VIHERALUEET

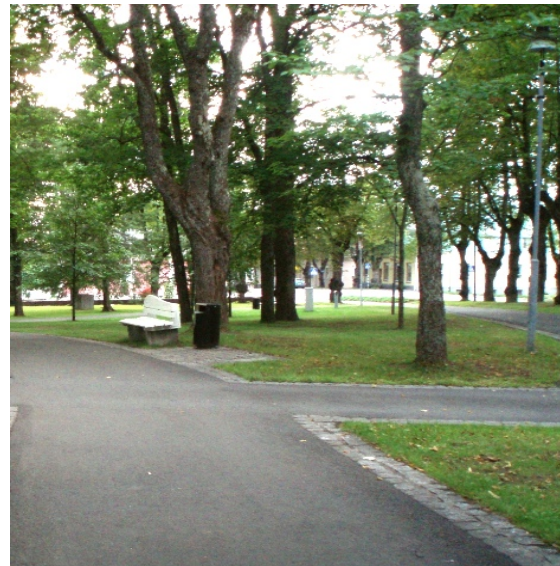
1: 4000

Kehitysideat

Keskuspuisto, Lippuaukio ja virastotalo

1. Keskuspuisto
 - L&T: n City-roska-astioiden korvaaminen Ellipse-mallilla, joka on käytössä myös viereisellä lippuaukion alueella.
 - Roska-astioiden määrän vähentäminen siten, että alueella on vain penkkien yhteydessä roska-astia. Poikkeuksena puiston Valtakadun pohjoispuolen osa, jossa säilytetään kaksi yksittäistä roska-astiaa käytävän varrella.
2. Lippuaukio
 - Lippuaukion pohjoispuolen roska-astioiden yhteyteen kaksi Lappset Groupin Park-tuhkakuppia nro. NF8110.
3. Virastotalo
 - Rakennuksen julkisivun korostusvalaistus

Kehitysideat

Kisapuisto

1. Lammen ympäristö

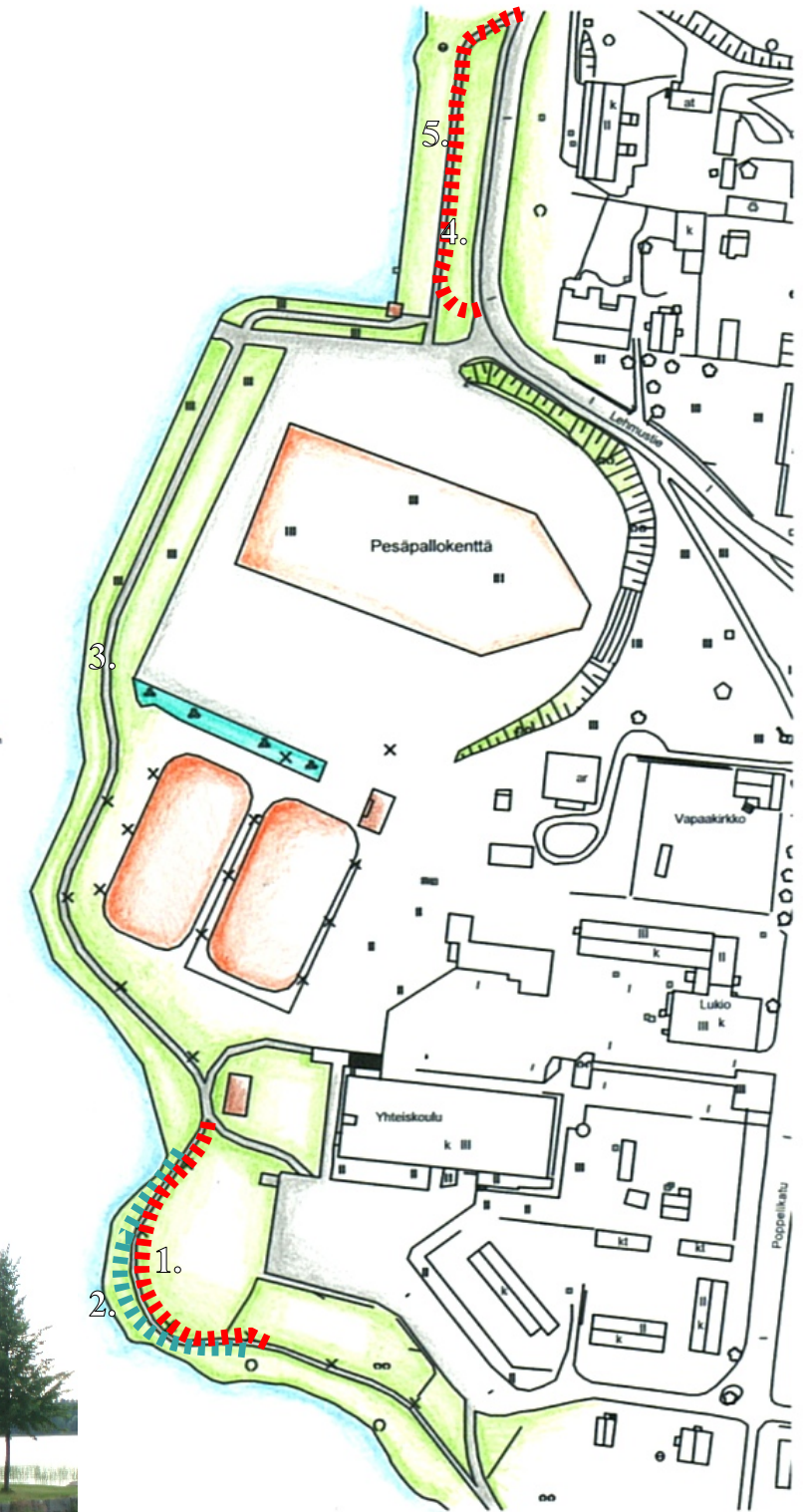
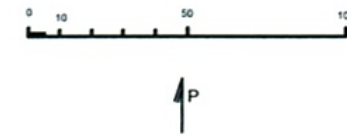
- Kosteudesta kärsivien perennapenkkiä nostaminen ja kasvien vaihtaminen alueella hyvin menestyviin perennoihin, esimerkiksi kuunliljoihin, konnantatareen, kotkansiipeen tai jättiangervoon.
 - Huvimajan ympärillä olevan kivialueen luonnonkivien lisääminen ja kaikkien kivien asennus ja saumaaminen maakostealla betonilla.
- ##### 2. Käytäväosan kunnostus ja kaiteen lisääminen kaltevalle osuudelle käytävän Itsenäisyydenkadun puoleiseen päähän. Kaide-elementtinä esim. Lappset Groupin teräksinen Park- Kaide nro. NF9032.
- ##### 3. Divaanipenkillä ja Roska-astialla varustetun levähdyspaikan lisääminen kulkureitin varrelle.

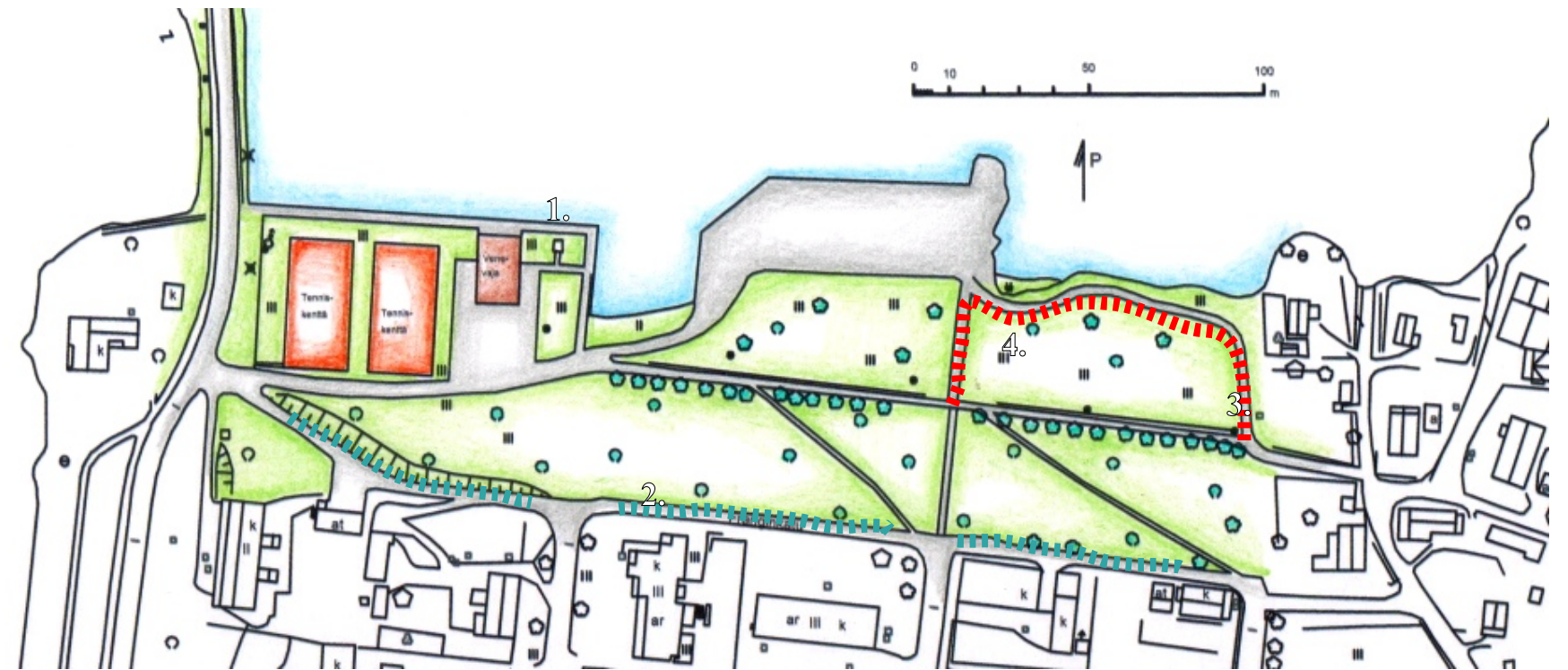

Kehitysideat

Eteläranta ja Lehmuspuisto

1. Käytäväosan kunnostus
2. Rantakasvillisuuden rajaaminen hoidetusta puistosta niemen alueella esimerkiksi koristearonialla
3. Penkillä ja roska-astialla varustetun levähdyspaikan lisääminen kulkureitin varrelle
4. Lehmuspuiston käytävän kunnostus yhdeksi kulkua ohjaavaksi väyläksi. Kaiteen lisääminen jalkakäytävältä puistoon johtavalle kaltevalle osuudelle. Kaide-elementtinä esim. Lappset Groupin teräksinen Park- Kaide nro. NF9032. .
5. Kohdevalaistus osaan puiston lehmuksista ja puiden kuntokartoituksen tekeminen

1. Laiturin uusiminen virkistyskäyttöä varten kaiteilla ja penkeillä varustetuksi
2. Pensaistutukset Franginpuiston rinteiden kaltevimmille osuuksille ja käytävien varrelle
3. Käytäväosien kunnostus
4. Matonpesupaikan alueen selkeyttäminen korvaamalla rannapuoleisten pensaiden osuus koivuangervoaidanteella, matonpesupaikkaa osoittavalla opasteella ja pesupaikalle tehtävällä kulkureitillä.

Kehitysideat

Pesäpallopuisto

Alueen kehittäminen kaikenikäisten korttelipuistoksi

Suunnittelussa yleisesti huomioitavaa:

- Toimintoja kaiken ikäisille
- Esteettömyys
- Turvallisuus
- Ylläpidon vaivattomuus

Liikunta- ja leikkivälineet:

- Leikkivälineitä eri ikäisille lapsille, esim. LAPPSETin Finno-sarjaa
- Kuntoiluvälineitä, esim. Norwell Form Function
- Senioriliikuntavälineitä, esim. LAPPSETin Senior Sport

Materiaalit ja rakenteet:

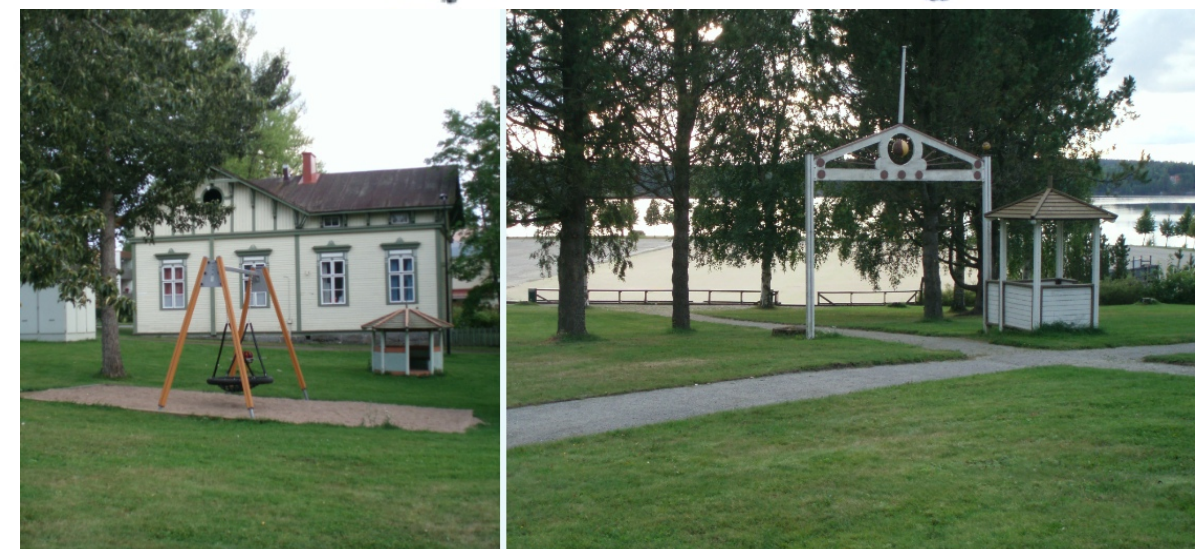
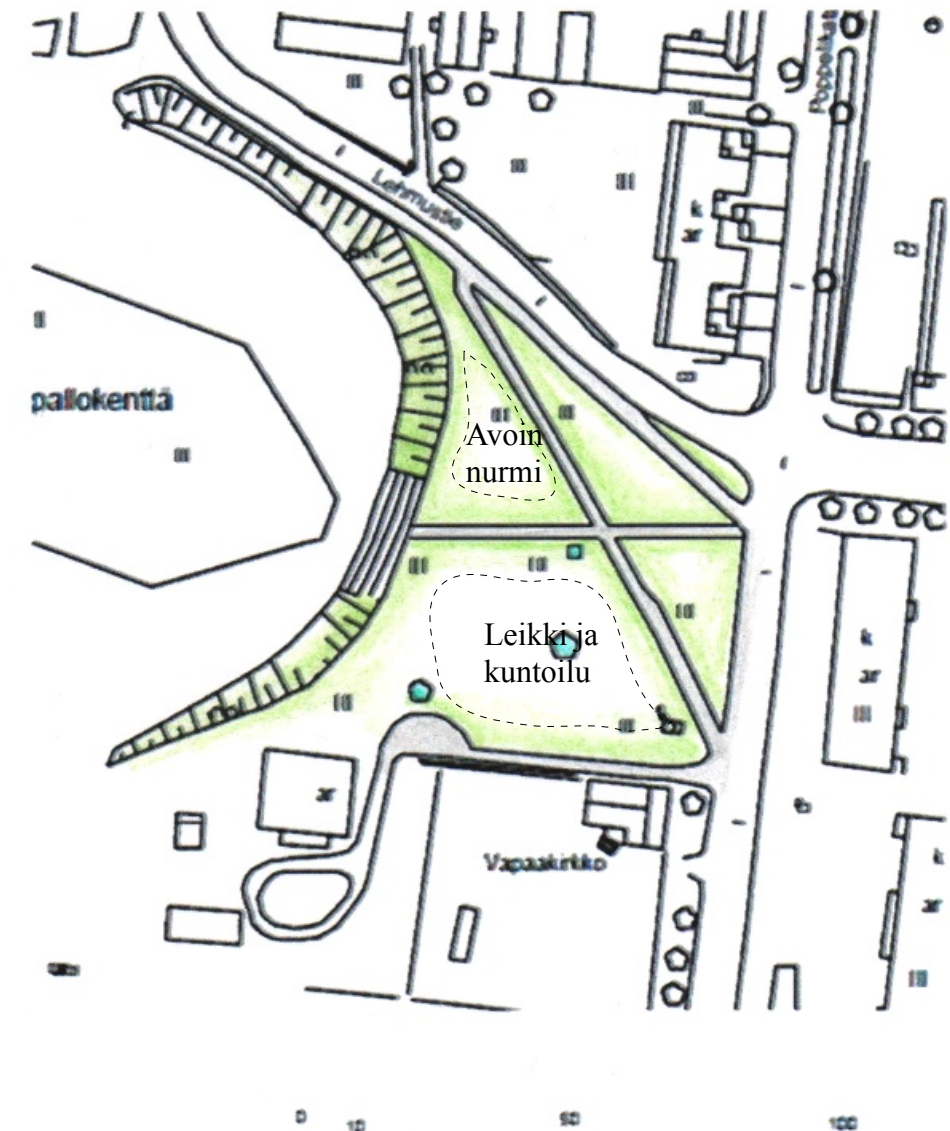
- Yhtenäiset kalusteet ja valaisimet muiden Vanhan Kauppalan viheralueiden kanssa
- Suunnittelussa noudatetaan Vanhan Kauppalan rakennustapaohjetta
- Rakenteiden värimaailma sovitetaan ympäröivään rakennuskantaan
- Leikki- ja kuntoilualueilla pinnoitemateriaaleja, joilla on vaivatonta liikkua myös apuvälineiden kanssa

Kasvillisuus

- Vanhan Kauppalan rakentamistapaohjeen mukaisia kasveja
- Kasvillisuutta, joka tuottaa vaihtelevia aistielämyksiä ympäri vuoden
- Myrkyttömiä ja allergisoimattomia kasveja

Tilanjako

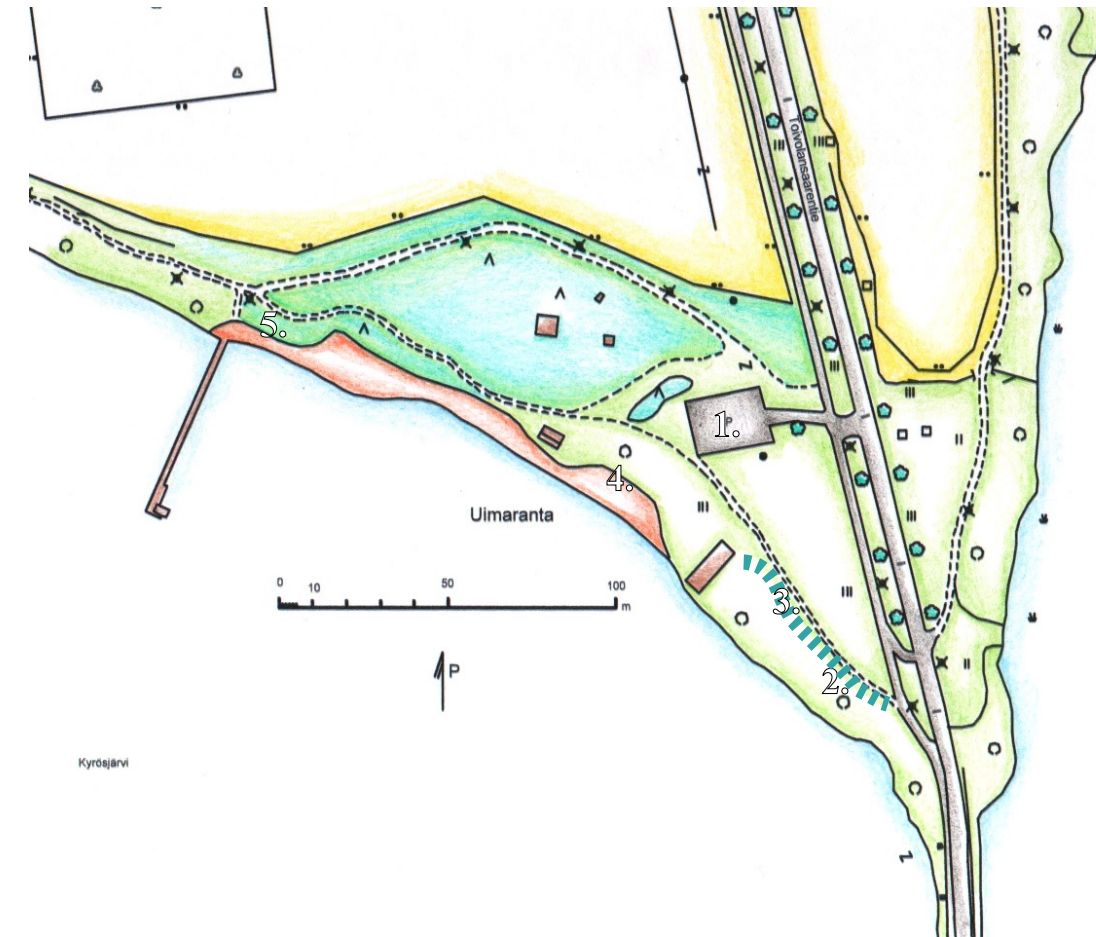
- Leikki- ja kuntoilualue
- Avointa pelinurmea
- Paikkoja oleskeluun ja istuskeluun

Kehitysideat

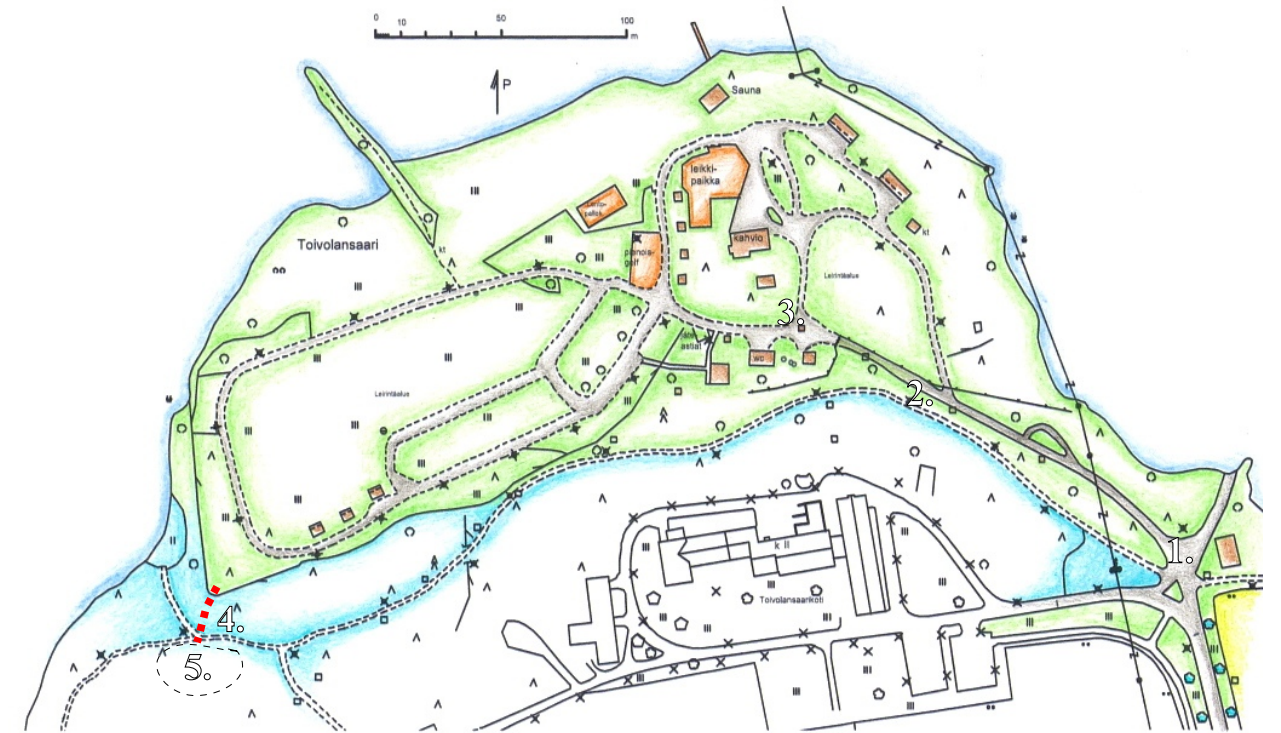
Uimarannan ja pururadan alueet

1. Alueopasteen lisääminen
2. Kasvijätteen välikvaraston siirtäminen näkymättömämpään paikkaan
3. Rantakasvillisuuden rajaaminen hoidetusta puistosta pensasaidanteella, esim. koivuangervolla
4. Penkkien lisääminen uimaranta-alueelle
esim. LAPPSETin Park- penkki nro. NF7205-1
5. Ulkoharjoittelualan uusiminen,
kuntolaitteina esim. Norwell Form Function

Kehitysideat
Leirintäalue

1. Leirintäalueen opaskartan lisääminen
2. Harmaavesipisteen uudistus ja opasteen lisääminen
3. Parkkialueen rajaus pensasaidanteella ja matkailuinfoon osoittavan opasteen lisääminen
4. Pururadalle johtavan kulkureitin tekeminen
5. Uusi ulkoharjoittelualue

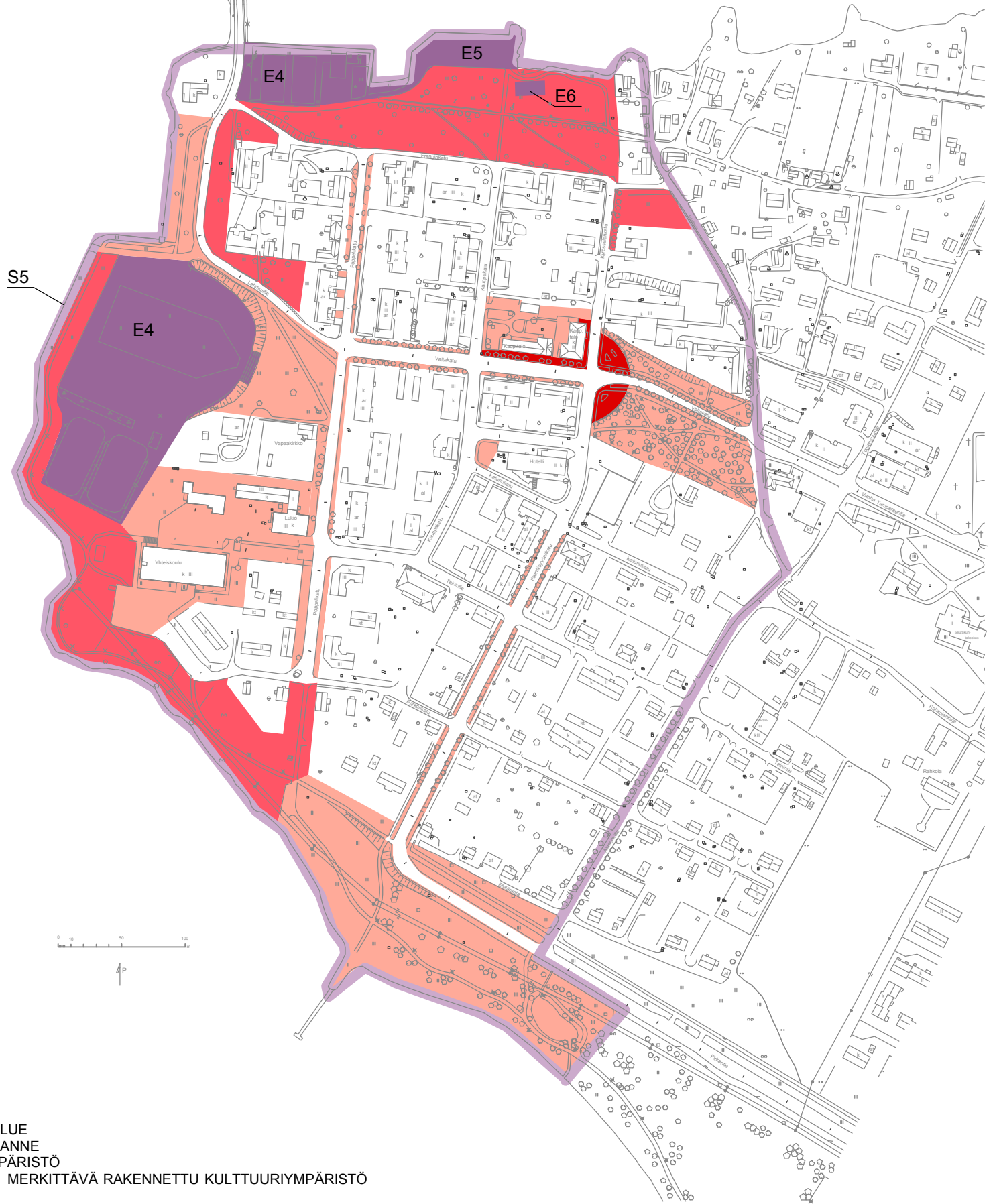
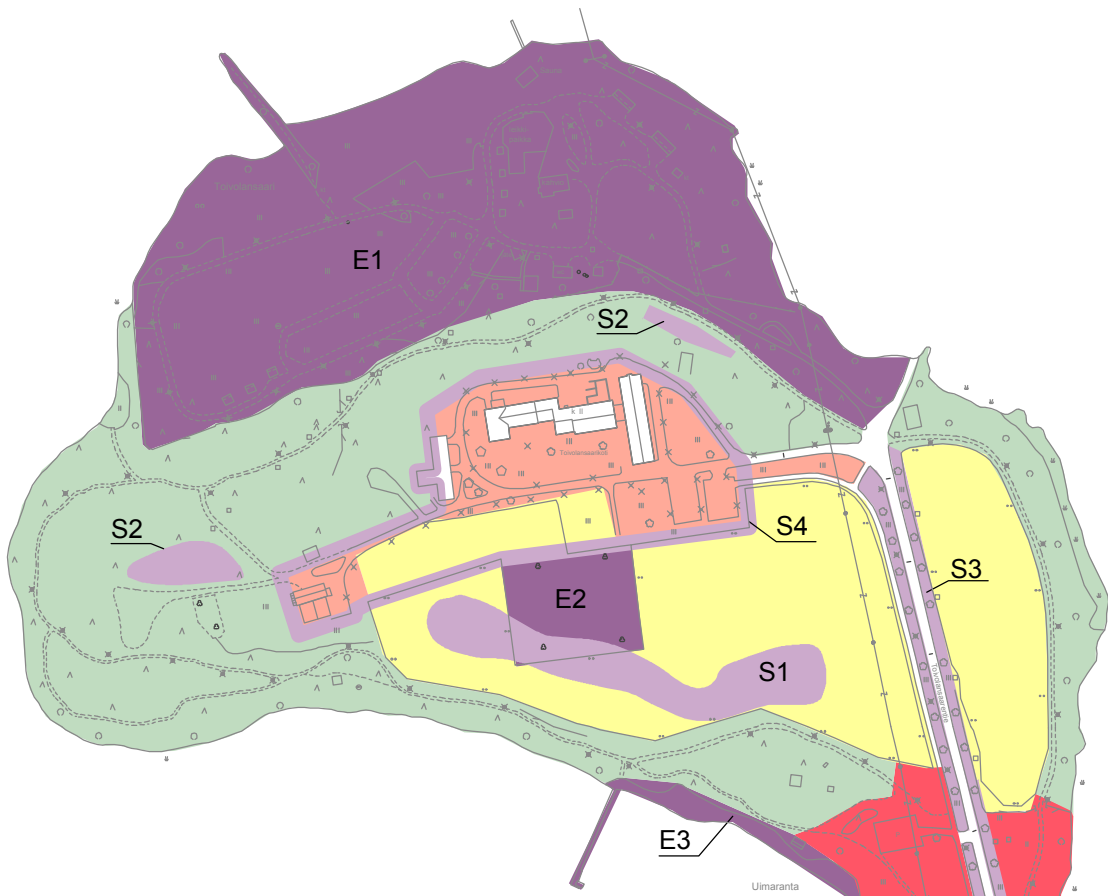

IKAALISTEN KAUPUNKI
TEKNINEN TOIMI
VIHERALUEET

VANHAN KAUPPALAN JA
TOIVOLANSAAREN HOITOLUOKITUS

1:4000

HELENA TUOMINEN
17.11.2011

- A1 EDUSTUSVIHERALUE
- A2 KÄYTTÖVIHERALUE
- A3 KÄYTTÖ-JA SUOJAVIHERALUE
- B3 MAISEMANIITTY JA LAIDUNALUE
- C2.1 ULKOILUMETSÄ
- E ERITYISALUE
 - E1 LEIRINTÄALUE
 - E2 TAIMITARHA
 - E3 UIMARANTA
 - E4 URHEILUKENTTÄ
 - E5 VENESATAMA
 - E6 MATONPESUPAIKKA

- S SUOJELUALUE
 - S1 MUINAISMUISTOALUE
 - S2 SUOJELTAVA LEHTOALUE
 - S3 SUOJELTAVA PUUKUJANNE
 - S4 SUOJELTAVA PIHAYMPÄRISTÖ
 - S5 VALTAKUNNALLISESTI MERKITTÄVÄ RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ

